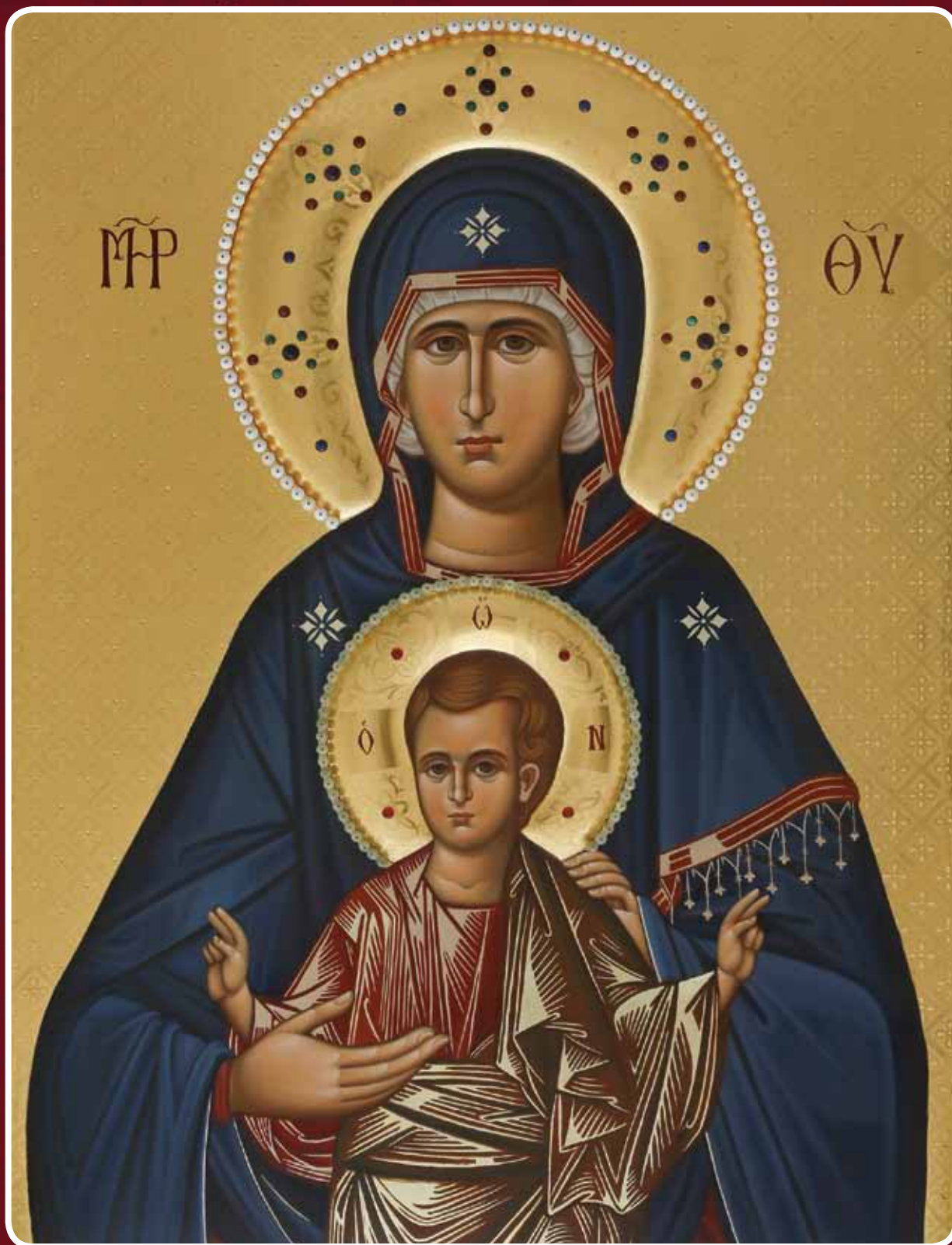

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΕΤΟΣ 18° ΤΕΥΧΟΣ 98° ΙΟΥΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018

Ἀνθρώπινα εἶδωλα

τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου
Λεμεσοῦ κ. Ἀθανασίου

Εἶδωλο στή ζωή μας εἶναι καθετί τό ὁποῖο παίρνει τή θέση τοῦ Θεοῦ στήν καρδιά μας. Τά εἶδωλα πάντα στόν λόγο τοῦ Θεοῦ καί στή Γραφή ἦταν ψεύτικα πράγματα, χειροποίητα, πού ἦταν κατασκευάσματα ἀνθρώπων καί ἤθελαν νά παίρνουν τή θέση τοῦ Θεοῦ. Ἀκόμη εἶδωλο εἶναι καί κάθε ιδεολογία, φιλοσοφία, κομματική τοποθέτηση, χρήματα, νεαρή ἡλικία, ὁμορφιά, δύναμη καί ὅτιδήποτε ἄλλο ἀπολυτοποιεῖται μέσα στόν ἄνθρωπο, κλέβει τήν καρδιά του, καί ὁ ἄνθρωπος στηρίζεται πάνω σ' αὐτό ἀντί στόν Θεό. Ἡ εἰδωλολατρία εἶναι ἄρνηση τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός δέν θέλει νά ἔχουμε εἶδωλα, ὄχι γιατί ζηλεύει, ἀλλά ἐπειδή τά εἶδωλα εἶναι καταδικασμένα νά καταστραφοῦν. Κάθε ψεύτικο πράγμα καταστρέφεται. Δέν μπορεῖ νά σταθεῖ, ἔτσι εἶναι ἡ φύση του. Τό ψέμα κάποια στιγμή θά καταρρεύσει. Εἴτε λόγος ψεύτικος εἶναι εἴτε ιδεολογία εἶναι, κάποια στιγμή θά καταρρεύσει. Πράγματα πού πρὸς στιγμή φαίνονται ἰσχυρά χάνονται, γιατί αὐτή εἶναι ἡ φύση τους, ἀφοῦ εἶναι μάταια. Ἀπόλυτος εἶναι μόνο ὁ Θεός καί αὐτός μόνο μένει στόν αἰῶνα. Ὅπως λέει καί ὁ ψαλμός: «ὅτι στόν αἰῶνα τό ἔλεος Αὐτοῦ». Καί τελικά αὐτή ἡ αἴσθηση τῆς αἰωνιότητος ἀναπαύει τόν ἄνθρωπο, γιατί ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλασμένος νά εἶναι αἰώνιος. Τά εἶδωλα ἐπειδή εἶναι κατασκευάσματα ἀνθρώπων ἄρα καί «ψεύτικα», δέν μποροῦν νά ἀναπαύσουν τόν ἄνθρωπο. Εἶναι ἡ φύση τοῦ ἀνθρώπου τέτοια νά ξεκουράζεται καί νά αισθάνεται ἀσφάλεια σέ ὅτιδήποτε εἶναι ἀπόλυτο. Ὅτιδήποτε εἶναι περιορισμένο καί ἔχει ἀρχή καί τέλος δέν χωράει τόν ἄνθρωπο

μέσα. Δέν μπορεῖ νά περιοριστεῖ σέ πράγματα φθαρτά καί παρερχόμενα. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀρχή, ἀλλά δέν ἔχει τέλος. Ὁ Χριστός ὅταν ἔγινε ἄνθρωπος, νίκησε τόν θάνατο, τόν ἔσχατο ἐχθρό τοῦ ἀνθρώπου, γιά νά μήν αισθάνεται φόβο ἀλλά ἀγάπη πρὸς τόν Θεό. Ὁ φόβος εἶναι γέννημα τῆς κολάσεως καί δέν ὑπάρχει στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν ὁ Θεός εἶναι παρών. Καί βέβαια μιλοῦμε γιά τόν φόβο τόν ψυχολογικό πού εἶναι γέννημα τῆς ψυχολογίας μας. Γιατί ὁ ἄνθρωπος πού φοβάται τόν Θεό ὑγειῶς, εἶναι αὐτός πού αισθάνεται τή μεγάλη ἀγιότητά Του καί αὐτό τό μεγάλο δέος ἀπέναντί Του καί φοβάται μόνο, μήπως διακόψει τή σχέση του μέ Αὐτόν. Ὁ ψυχολογικός καί ἀνθρώπινος φόβος σκοτώνει τόν ἄνθρωπο καί τόν βυθίζει στό σκοτάδι.

Ὁ Γέροντάς μας Ἰωσήφ, ὅταν ἦταν ἀκόμα μικρός εἶχε μεγάλο πόθο νά γίνει ἠθοποιός τῆς ἐποχῆς τῆς δεκαετίας τοῦ 1930. Ἀφοῦ ἤθελε, λοιπόν, νά γίνει ἠθοποιός, τά ἀπογεύματα πήγαινε στόν κινηματογράφο. Κάθε φορά πού ἔβγαινε ἀπό τόν κινηματογράφο εἶχε αὐτόν τόν πόθο καί φανταζόταν τόν ἑαυτό του ἠθοποιό στήν Ἀμερική. Μάλιστα κάποια στιγμή τά ἀδέρφια του πού ζοῦσαν στήν Ἀμερική, τοῦ ἔκοψαν εισιτήριο καί ἐτοίμασε τά ἀπαραίτητα ἔγγραφα, γιά νά πάει. Λίγες μέρες πρὶν φύγει, πήγε στόν κινηματογράφο. Βγαίνοντας ἀπό ἐκεῖ τόν ἔπιασε μία κατάθλιψη καί περπατοῦσε στούς δρόμους τῆς Πάφου. Κάθισε σέ ἓνα μέρος καί σκεφτόταν. Σκεπτόμενος εἶδε τόν Χριστό μπροστά του. Τότε ἦταν δεκαεφτά χρόνων. Ὁ Χριστός τοῦ εἶπε, «Σωκράτη» (αὐτό ἦταν τό κοσμικό ὄνομα τοῦ Γέρο-

ντα), «αὐτός είναι ὁ ἄνθρωπος; Ὁ ἄνθρωπος δέν ἀποθνήσκει». Ἀμέσως ἄλλαξαν ὅλα τὰ δεδομένα του καί ὅλος ὁ τρόπος ζωῆς του. Πράγματι ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλασμένος γιά τήν αἰώνια ζωή καί τήν ἀθανασία. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀθάνατο ὄν καί ἔχει ἀθάνατη ψυχή. Τό σῶμα εἶναι θνητό ἄχρι καιροῦ. Θά ἔρθει καιρός πού ὁ Χριστός θά ἀναστήσει τά νεκρά μας σώματα καί θά ζήσουν καί αὐτά αἰώνια καί θά γίνουν ἀθάνατα. Ἔτσι ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καί γίνεται ὅμοιος μέ τόν Θεό κατά χάρη, τότε ἀναπαύεται μόνο σέ ὀτιδήποτε εἶναι αἰώνιο καί ἀθάνατο. Σέ ὀτιδήποτε εἶναι θνητό καί πεπερασμένο καί ἔχει ἀρχή καί τέλος,

ὁ ἄνθρωπος δέν μπορεί νά ἀναπαυθεῖ. Καί ἂν πιέσει τόν ἑαυτό του νά ἀναπαυθεῖ σέ πράγματα πού εἶναι πεπερασμένα καί ἔχουν ἀρχή καί τέλος, τότε ἀναπόφευκτα θά τόν ἀκολουθήσει ἡ φοβία καί ἡ ἀνασφάλεια.

Γιά παράδειγμα ἔχω πολλά χρήματα καί αὐτό μέ ἐνθουσιάζει καί αισθάνομαι ὠραία. Ἄν ἐπενδύσω τήν ψυχή μου πάνω σ' αὐτά, μπορεί νά νιώσω πρόσκαιρη χαρά, ἀλλά τίποτε δέν μπορεί νά μου δώσει τήν ἀσφάλεια τῆς μονιμότητας, γιατί τά χρήματα δέν μπορούν νά μέ ἀπαλλάξουν ἀπό τόν θάνατο καί τή φθορά. Κάποια στιγμή θά φθαρῶ καί θά πεθάνω. Τό ἴδιο ἀκόμη ἂν ἐπενδύσω τή ζωή καί τήν ὑπαρξή μου σέ μία σχέση καί δώσω νόημα ζωῆς μέ τό νά ἀγαπῶ ἕνα πρόσωπο καί νά θεωρῶ ὅτι εἶναι ὅλη μου ἡ ζωή. Ὠραία! εὐγενική σχέση ἀφοῦ ἐπενδύουμε τήν ἀγάπη μας σέ ἕνα πρόσωπο, πού μπορεί

νά ζήσουμε μαζί του ὀλόκληρή μας τή ζωή. Ὅμως τήν ἴδια στιγμή μᾶς κυριεύει ἡ ἀνασφάλεια καί ὁ φόβος μήν τυχόν χάσουμε αὐτό τό πρόσωπο.

Τά εἰδῶλα λοιπόν εἶναι ψεύτικα πράγματα. Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν μία τάση νά κάνουν εἰδῶλα, κυρίως οἱ νέοι ἄνθρωποι, ποδοσφαιριστές, ἠθοποιούς, τραγουδιστές κ. ἄ., γιατί λειτουργοῦν μέ ἕνα τρόπο ἄρρωστο, ἐπειδή ψάχνουν τό ἀπόλυτο καί τό αὐθεντικό, τό γνήσιο. Ἔτσι εἶναι πλασμένος ὁ ἄνθρωπος νά ἀναζητᾶ τό ἀληθινό. Γι' αὐτό καί ὅ,τι νομίζει ὅτι εἶναι ἀληθινό καί ἔχει ἀξία τό πιάνει καί νομίζει ὅτι κάτι εἶναι. Τά ἔργα

τοῦ Θεοῦ ὅμως ἔχουν ἄλλη ὑπόσταση καί ποιότητα. Εἶναι ἀκριβᾶ τά ἔργα τοῦ Θεοῦ, γιατί εἶναι πολὺ τιμᾶ. Ὁ ἄνθρωπος δέν τά ἀποκτᾶ εὐκόλα, γιά νά μήν τά χάνει καί εὐκόλα καί νά τά ἐκτιμᾶ. Γι' αὐτό ὁ κο-

σμικός ἄνθρωπος δέν θέλει νά κοπιᾶζει γιά νά ἀνακαλύψει τά ἀληθινά καί πολὺ τιμᾶ ἔργα τοῦ Θεοῦ, ἀλλά ἀρέσκειται στά φτηνά, τά εὐκόλα, τά φανταχτερά πράγματα τά ὁποῖα φαίνονται ὅτι εἶναι ἀληθινά, ἀλλά στό τέλος δέν εἶναι. Ἀπό τήν ἀρχαιότητα οἱ ἄνθρωποι ἔφτιαχναν θεότητες, γιατί εἶχαν τήν ἀνάγκη νά πλάσουν θεούς καί τούς κατασκευάζαν ἀνάλογα μέ τί προδιαγραφές εἶχαν μέσα τους. Αὐτό συμβαίνει ἀκόμα καί στούς χριστιανούς.

Ἐπὶ αὐτῶν ἔχουν πολλοί ἄνθρωποι πού κατασκευάζουν εἰδῶλα τοῦ Χριστοῦ. Λένε δη-

λαδή ότι πιστεύουν στον Χριστό, αλλά για αυτούς ο Χριστός είναι οτιδήποτε θεωρούν οι ίδιοι ξεχωριστό και καλό στη ζωή τους. Δεν λένε ότι Χριστός είναι αυτό που λέει το Ευαγγέλιο, αυτό που διδάσκει ή Έκκλησία και δίδαξαν οι Άγιοι Πατέρες, το αυθεντικό βίωμα των Αγίων. Λένε ότι Χριστός και αλήθεια είναι το να βοηθάς τον συνάνθρωπό σου, το να είσαι τίμος, το να έχεις διαφορές ήθικες αξίες, αλλά δεν μιλούν εύκολα για τον Χριστό, τον αληθινό Θεό. Έπίσης τέτοια είδωλα του Χριστού φτιάχνουν και όλες οι αιρέσεις. Έτσι όταν δούμε όλες τις αιρέσεις, θά δούμε μία προσπάθεια των ανθρώπων να φτιάξουν ένα Χριστό σύμφωνα με τα δικά τους δεδομένα και τις δικές τους προδιαγραφές. Για παράδειγμα αν πεις σε ένα τέκτονα ότι αυτό που κάνει είναι άρνηση του Θεού, θά αντιδράσει και θά πει πως στη στοά μιλά για τον Θεό, ένα Θεό βέβαια, που τον φτιάχνει στά δικά του δεδομένα. Η άκομα άκοις σήμερα κάποιους που ακολουθούν την τάση της παγκοσμιοποίησης να λένε ότι σήμερα σημασία έχει να είσαι καλός, να έχεις αγάπη, και δεν έχει σημασία αν πιστεύεις στον Θεό ή σε ποιό Θεό, τον Άλλάχ, τον Κομφούκιο ή σε οποιοδήποτε άλλο. Είναι και αυτό μία προσπάθεια κατασκευής ενός Θεού, άκομα και μέσα στον χώρο ανθρώπων της εκκλησίας που πιστεύουν στον Οικουμενισμό. Είναι μία προσπάθεια να φτιάξουν ένα καινούργιο Χριστό. Και έρχονται σήμερα και λένε: τί σημαίνει καθολικός, τί σημαίνει προτεστάντης, τί σημαίνει ευαγγελικός, τί σημαίνει παλαισημερολογίτης κ.ά. Όλοι είναι χριστιανοί και δεν χρειάζεται να είναι χωρισμένοι και να έχουν διαφορές. Δεν τους ενδιαφέρει τί λένε οι Άγιοι Πατέρες ή τί λέει η Έκκλησία περί του Χριστού και της αλήθειας των γεγονότων ή των προσώπων, αλλά τους ενδιαφέρει το πως αυτοί καταλαβαίνουν τά πράγματα. Γι' αυτό υποστηρίζουν να πιστεύουμε σε ένα Θεό και αυτός ο Θεός να είναι ένας για όλους. Όλα αυτά λοιπόν είναι είδωλα και προσφέρονται στον άνθρωπο προκειμένου να υποκαταστήσουν τη θέση και την ύπαρξη του

αληθινού Θεού. Είναι πάρα πολύ σημαντικό στον άνθρωπο, ιδιαίτερα στις μέρες μας, όσο άμαρτωλός και να είναι, τουλάχιστον να έχει σωστή πίστη. Πιστεύουμε σωστά όχι όταν πιστεύουμε όπως έμεις θέλουμε, αλλά όπως το Ευαγγέλιο και οι Άγιοι Πατέρες μάς παρέδωσαν και η Έκκλησία μάς διδάσκει. Στο Συνοδικό κείμενο της Όρθοδοξίας λέει: «Οί Προφῆται ως είδον, οί Απόστολοι ως εδίδαξαν, η Έκκλησία ως παρέλαβεν, οί Διδάσκαλοι ως εδογματίσαν...». Γενεές γενεών, όλοι αυτοί οι άνθρωποι που είχαν την εμπειρία του Θεού μίλησαν και δίδαξαν και παρέδωσαν στην Έκκλησία άπαραχάρακτη την αληθινή εικόνα του Θεού. Είναι σημαντικό να έχουμε σωστή εικόνα του Θεού, γιατί τότε έχουμε και σωστή αντίληψη περί του ανθρώπου. Αν η αντίληψή μας περί του Θεού είναι λανθασμένη, τότε και η αντίληψη περί του ανθρώπου θά είναι λανθασμένη.

Αν θέλουμε να είμαστε χριστιανοί Όρθόδοξοι, πρέπει να έχουμε αυθεντική πίστη. Αν θέλουμε να δημιουργήσουμε ένα δικό μας Χριστό όπως τον φανταζόμαστε και όπως έμεις τον θελουμε, είναι δικαίωμά μας. Όμως δεν μπορούμε να παρουσιάσουμε ένα χειροποίητο ψεύδος και να θέλουμε να υποκαταστήσουμε την αλήθεια της εμπειρίας, όπως το Ευαγγέλιο και η Έκκλησία μάς παρέδωσαν. Ο άνθρωπος λοιπόν φτιάχνει είδωλα, είδωλα του Θεού και είδωλα του έαυτού του και όσων πραγμάτων έχει γύρω του. Ειδωλοποιεί τις ιδέες του, τά υλικά αγαθά, την περιουσία του, τά παιδιά του, τη σύζυγο, την έπιστήμη, τό μυαλό του και οτιδήποτε άλλο υπάρχει γύρω του. Όλα τά είδωλα βέβαια, άκομα και τά πιο ευγενή, έναρετα και «Άγια» είναι καταδικασμένα να συντριβούν, γιατί ο Θεός δεν θέλει είδωλα. Ο Θεός θά συντρίψει τά είδωλα, γιατί θέλει να έχει μία άπευθείας σχέση αληθείας με τον άνθρωπο. Και τό είδωλο άκομα όσο καλό κι αν είναι, κάποια στιγμή θά συντριβεί. Θά φτάσει στο τέλος, στον θάνατο.

Είναι πολύ δύσκολο μία όλόκληρη

ζωή νά ολοκληρώνεται με τό τέλος τών ἐπιγείων πραγμάτων. Ὅσο κι ἂν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐνάρετος καί πιστός, ὁ θάνατος εἶναι ἓνα πράγμα πού δέν τό θέλει, γιατί δέν εἶναι μέσα στή φύση του. Δέν τόν ἔπλασε ὁ Θεός γιά νά πεθαίνει. Ἡ φύση μας δέν θέλει τόν θάνατο. Δέν μπορούμε νά τόν δεχθοῦμε καί νά ἐξοικειωθοῦμε μαζί του καί νά τόν ἀποδεχθοῦμε καί νά δοῦμε τή ζωή μας ὅλη νά τελειώνει σέ ἓνα τάφο. Γι' αὐτό καί ὁ Χριστός κατήργησε τόν θάνατο καί θά ἀναστήσει τούς νεκρούς. Ὁ θάνατος προσβάλλει τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ ὁ Θεός μᾶς ἔπλασε νά εἴμαστε εἰκόνες καί ὅμοιοι μέ Αὐτό καί νά εἴμαστε μια ψυχοσωματική ἐνότητα. Ὁ θάνατος ὅμως τή χωρίζει, καί μένει τό σῶμα νεκρό καί ἡ ψυχή φεύγει γιά τόν πνευματικό χώρο. Ἀλλά βέβαια θά τελειώσει, ὅταν ὁ Χριστός θά ἀναστήσει ὅλους τούς νεκρούς, δέν θά ὑπάρχει πλέον θάνατος καί ἐπομένως οὔτε κανένα εἶδωλο. Ἀκόμα καί ὁ ἴδιός μας ὁ ἑαυτός θά μᾶς ἐγκαταλείψει τελευταίος. ἼΑρα τί μένει σέ ὅλη αὐτή τήν πορεία; Μένει ἡ ἀλήθεια τῆς ὑπέρβασης ὅλων αὐτῶν τῶν πραγμάτων. Ὁ ἄνθρωπος ξεπερνᾷ αὐτά τά πράγματα ὅσο πῶ ἀθηντικός εἶναι καί ὅσο πῶ πολύ ἐξοικειώνεται μέ τήν ἀθηντικότητα τοῦ Χριστοῦ καί ζεῖ κοντά Του καί εἶναι γνήσιος καί ἀληθινός ἄνθρωπος. Καί ἐπειδή ὁ Χριστός νικά τόν θάνατο, νικά καί τά εἶδω-

λα. Μπορεῖ νά κτίσεις τή ζωή σου πάνω στό εἶδωλο τοῦ ἑαυτοῦ σου, ὅμως αὐτή ἡ ζωή δέν μπορεῖ νά γίνει ὁ ἀπόλυτος τόπος, γιατί ἔχει ἡμερομηνία λήξεως. Αὐτός ὁ ἑαυτός σου πού σοῦ κάνει παρέα καί σέ ἀκολουθεῖ καί σέ συντροφεύει, θά ἔρθει κάποια ὥρα πού σίγουρα δέν θά σέ ἀκολουθήσει, γιατί δέν εἶναι ἀπόλυτος. Ὅμως ἐσύ ὡς ἄνθρωπος καί ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ θά ὑπάρχεις. «Ζήσεται ἡ ψυχή μου καί αἰνέσει σε» λέει

ὁ προφήτης Δανιήλ, τό σῶμα μου θά πεθάνει, ὅμως ἡ ψυχή μου θά ζήσει καί θά δεῖ τόν Θεό. Ὅπως λέει καί ἓνα ἀρχαῖο ρητό κάθε πράγμα κρίνεται μέ τήν τελευταία ἐκβασή του καί ὁ ἄνθρωπος φαίνεται τί ἔκαμε ἐκείνη τήν τελευταία ὥρα τῆς ζωῆς του. Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία προσεύχεται νά ἔχουμε «χριστιανὰ τέλη, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα». Ὅταν ὁ ἄνθρωπος κολλήσει πάνω σ' αὐτά τά ψεύτικα εἶδωλα, τά εἶδωλα τοῦ ἑαυτοῦ του, μόλις ἀντιληφθεῖ ὅτι κάτι συμβαίνει, τότε καταρρέ-

ει καί χάνει ὅλο τό νόημα τῆς ζωῆς του. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως πού ἔφυγε τίς ἐλπίδες του ἀπό τά ψεύτικα εἶδωλα καί τίς ἐναπέθεσε στόν Θεό, διέρχεται ὅλα αὐτά τά ψεύτικα ἐμπόδια καί τά φανταστικά πράγματα χωρίς νά συντρίβεται καί νά ἀπελπίζεται.

Χριστῷ συνεσταύρωμαι

τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Λήδρας κ. Ἐπιφανίου

Εἶναι ἀδιαμφισβήτητο φαινόμενο καὶ ἀδήριτη πραγματικότητα ὁ πόνος σ' ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα. Καθ' ἑκάστην ὁ καθένας μας γεύεται ἐμπειρικά τὸν πόνον, ψυχικὸν ἢ σωματικόν. Γεγονότα θλίψεως, στενοχώριας, ὕβρεως, συκοφαντίας, ἀδικίας, περιθωριοποιήσεως, περιφρονήσεως καὶ ἄλλα πολλὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, τὰ ὁποῖα οὔτε νὰ περιγραφοῦν δύνανται, προερχόμενα εἴτε ἐξ ἀτόμων, εἴτε ἐξ ομάδων, εἴτε ἐκ τῶν κρατούντων τὰ ἡνία τῆς τοπικῆς ἢ καὶ τῆς παγκόσμιας διοικήσεως, διέρχονται τὴν καρδίαν ἐνὸς ἐκάστου ἀνθρώπου, καὶ ὡς ρομφαία τὴν νύττουν πλήττοντάς τιν.

Πόσος πραγματικὰ πόνος, πόση στ' ἀλήθεια τραγωδία ἐπισωρεύεται καθημερινὰ στὸ σῶμα τῆς ἀνθρωπότητας! Ποιὸ φάρμακο εἶναι δυνατὸν νὰ θεραπεύσει τὸ μεγάλο αὐτὸ τραῦμα ποὺ αἰῶνες τώρα, ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση τοῦ ἀνθρώπου στὴν γῆ ὑπάρχει, καὶ μέχρι σήμερα παραμένει ἀγιάτρευτο; Ὁ προφητάναξ Δαυὶδ στὸ ψαλτήριό του ἀναφωνεῖ: «πολλὰ αἰ θλίψεις τῶν δικαίων» (ψαλμ. λγ' 20) καὶ «πολλὰ αἰ μάστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ» (ψαλμ. λα' 10). Ἡ τραγικότητα τῶν γεγονότων καὶ τὸ ἀπαισιόδοξον τῆς θεραπείας καταβάλλει καταθλιπτικὰ τὸν ἄνθρωπον.

Μέσα σ' αὐτὴν τὴν ἀνυχμηρότητα τῶν καταστάσεων, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐπισκέπτεται τὴν ἀνθρωπότητα, πλησιάζει τοὺς «κακῶς ἔχοντας», τοὺς «χρειάν ἰατροῦ ἔχοντας», καὶ τοὺς ἐπαγγέλλεται: «θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» (Ἰω. ιστ' 33), «ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς» (Ἰω. η' 12), «ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰω. ιδ' 6) καὶ «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι» (Μάρκ. η' 34).

Τί παράξενος ἰατρός! Καὶ τί παράξενη

θεραπείαν ἀναγγέλλει! Ὁ ἴδιος, πανυγιέστατος ὡς Θεός, καταδέχεται νὰ γίνῃ ἄνθρωπος καθ' ὅλα παθητὸς χωρὶς τὴν ἁμαρτίαν, ὥστε, ἔχοντας ἐμπειρικὰ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας καὶ τοῦ πόνου, νὰ παρασταθεῖ ἰσχυρὸς πρεσβευτὴς καὶ μεσίτης πρὸς τὸν Θεὸν Πατέρα γιὰ ὅλους ἐμᾶς. Λαμβάνοντας ἐπίγνωσιν τοῦ πόνου σὲ ὅλο τὸ φάσμα τῆς πραγμάτωσής του ἀπ' αὐτὴν τὴν πρώτη στιγμὴ τῆς γέννησής Του, ζεῖ μία ζωὴ μερικῶν δεκαετιῶν συμπετυκνωμένου πόνου, μὲ ἀποκορύφωμα τὴν σταύρωσίν Του στὸν Γολγοθᾶ.

Καὶ παρ' ὅλο πὺ εἶναι «κατάστικτος τοῖς μῶλωψι» (κανὼν Μ. Σαββάτου, δ' ᾠδὴ) ὡς ἄνθρωπος, λόγῳ ἀκριβῶς τοῦ περιεκτικοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ Σταυροῦ ποὺ σήκωσε ἀπὸ ἄπειρη ἀγάπη γιὰ χάρη τῆς ἀνθρωπότητας, ἐν τούτοις ὡς Θεὸς εἶναι «πανσθενουργὸς» (αὐτόθι), παρέχοντας τὴν θεραπεία στὴν ἀνθρωπότητα διὰ τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς Ἀναλήψεως, ποὺ δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν σωτηρία, τὸν ἀγιασμό καὶ τὴν θέωση. Ἐὰν ἐπιθυμοῦμε τὴν θεραπεία μᾶς προτρέπει: «Ἀκολουθεῖ μοι». Παράλληλα μὲ τὸ «ἀκολουθεῖ μοι» μᾶς δίνει καὶ τὸ φάρμακο τῆς θεραπείας: «ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ» (Ματθ. ιστ' 24).

Ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται τὸ παράξενο καὶ παράδοξο τῆς θεραπείας. Δὲν ἀπαλλάσσει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν πόνον, διότι βρισκόμαστε στὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, τὴν ὁποῖαν ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου κατέστησε ἔτσι. Ὁ Θεὸς δὲν καταργεῖ τὴν ἐλευθερία καὶ τὶς ἐπιλογές τοῦ ἀνθρώπου. Γι' αὐτὸ, ἐτοίμασε καινοὺς οὐρανοὺς καὶ καινὴν γῆν, τὰ ἐξηγγεῖλε καὶ κάλεσε πάντα ἄνθρωπον μέσα ἀπὸ τὴν ἐλευθερία του νὰ τὰ ἐπιλέξει. Καὶ ἡ διαφορὰ τῆς ἐπιλογῆς βρίσκεται στὴν αἰτία τοῦ πόνου. Εἶναι ἓνα ἐρώτημα πολὺ ἀπλό, ἀλλὰ μὲ μία οὐσιαστικὴ, τρομερὰ διαστατικὴ διαφορὰ. Ὑπομένεις τὸν πόνον γιὰ

τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ἢ γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ κόσμου; Ἡ εἰδοποιὸς διαφορὰ εἶναι καταφανής, βρῖσκεται ὅμως στὴν ἐλεύθερη ἐπιλογή μας. Τὸν πόνον, εἴτε ἔτσι εἴτε ἀλλοιῶς θὰ τὸν περάσουμε. Εἴμαστε ἔτοιμοι νὰ ἀκολουθήσουμε τὸν Χριστὸ σηκώνοντας τὸν δικό μας σταυρό;

Αὐτὴ ἡ τραγικότητα ἔχει καταγραφεῖ μέσα στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας. Εἶναι ἐνδεικτικὸ τὸ μαρτύριο τοῦ Ἁγίου νεομάρτυρος Δαυΐδ, τελευταίου αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζούντας, τὸν ὁποῖο θανάτωσε ὁ Μωάμεθ ὁ Πορθητῆς λίγο μετὰ τὴν κατάληψη τῆς πόλεως, μαζί με τρεῖς υἱούς του καὶ ἓναν ἀνεψιό του, καὶ ἀφοῦ τοὺς ζήτησε νὰ ἀλλαξοπιστήσουν γιὰ νὰ γλυτώσουν τὴν ζωὴ τους. Πρὸ τοῦ μαρτυρίου, κατὰ τὴν ἀνακριτικὴ διαδικασία, ἓνας τέταρτος υἱὸς του ἀρνήθηκε τὴν πίστη του, ἐξώμοσε καὶ δέχθηκε τὴν περιτομή. Δυστυχῶς γι' αὐτόν, διότι μετὰ τὸν ἔνδοξο μαρτυρικὸ θάνατο τοῦ πατέρα του, τῶν ἀδελφῶν του καὶ τοῦ ἐξαδέλφου του, τὸν θανάτωσαν κι αὐτόν.

Κάπως παρόμοιο γεγονός ἔλαβε χώραν κατὰ τὴν διάρκειά τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Οἱ δυνάμεις τοῦ Ἄξονα συνέλαβαν ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ ὀρθοδόξων Σέρβων. Λόγω τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ ναζὶ συνεργάζονταν με τοὺς παπικούς, ὁ ἐπιτετραμμένος παπικὸς καρδινάλιος ἔδωσε τὴν ἐπιλογὴ στοὺς παρισταμένους ὀρθοδόξους νὰ ἐνταχθοῦν στὸν Παπισμὸ, γιὰ νὰ τοὺς χαρισθεῖ ἡ ζωὴ. Κάποιοι σημαντικὸς ἀριθμὸς ἀτόμων διεχώρισαν τοὺς ἑαυτοὺς τους ἀπὸ τὴν ὁμάδα τῶν ὀρθοδόξων. Ἀφοῦ θανάτωσαν τοὺς ὀρθοδόξους, πήραν τοὺς ἐναπομείναντες, τοὺς μετέλλαξαν σὲ παπικούς ὅπως προέ-

βλεπε ἡ διαδικασία, καὶ ἀκολούθως τοὺς μετέφεραν σὲ ἓνα χωρὸ ὅπου τοὺς ἀνήγγειλαν τὴν ἐκτέλεσή τους. Στὶς διαμαρτυρίες ἐκείνων ὅτι ἄλλα τοὺς ὑπεσχέθησαν, οἱ παπικοὶ μαζί με τοὺς ναζὶ τοὺς εἶπαν ὅτι θὰ τοὺς ἐκτελέσουν γιὰ νὰ πάνε μιὰ ὥρα πρὸ γρήγορα στὸν παράδεισο. Ἔτσι ἄδοξα τελείωσε καὶ ἡ δική τους ζωὴ.

Ὁ καθένας, ἔχοντας τὸ ἴδιον δικαίωμα, ἄς «ἐξαγοράζει τὸν καιρὸν» (πρβλ. Ἐφ. ε' 16) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διότι οἱ μέρες εἶναι πονηρές. Ἡ ἐξαγορὰ ἀφορᾶ στὶς θλίψεις καὶ γίνεται μέσῳ τῆς ὑπομονῆς, ἡ δὲ ὑπομονὴ εἶναι ἔργον ποὺ τελειοποιεῖ (Ἰακ. α' 4), ὀλοκληρώνει τὸν ἄνθρωπο. Γι' αὐτὸ καὶ στὴν Ἁγία Γραφή, διὰ τοῦ στόματος τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου, προβάλλεται πρὸς μίμησιν ἡ ὑπομονὴ τοῦ Ἰὼβ καὶ τὸ τέλος τοῦ Κυρίου, τὰ πάθη καὶ ὁ Σταυρὸς (Ἰακ. ε' 11).

Ἀφοῦ τὸν σταυρὸ μας τὸν ἔχουμε ἀναλάβει θέλοντας καὶ μὴ, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιλογῆς μας τοῦ προπατορικοῦ

ἁμαρτήματος, τοῦλάχιστον ἄς τὸν μεταποιήσουμε σὲ σταυρὸ Χριστοῦ, ἀκολουθώντας τὰ ἱερὰ ἴχνη τῆς θείας Ἀγάπης, μακροθυμῶντας πρὸς πάντας (Α' Θεσσ. ε' 14), «ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ» (Ἐφ. δ' 2), συνδεόμενοι «τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης» (εἰρμὸς ε' ὧδῆς κανόνος Μ. Πέμπτης), «πάντα ὑπομένοντες» (Α' Κορ. ιγ' 7), τόσο γιὰ τὴν δική μας σωτηρία, ὅσο καὶ τῶν ἄλλων. Ἄς αγωνισθοῦμε ἐν ὅσῳ ἔχουμε χρόνον νὰ μιμηθοῦμε τὸν Κύριον τῆς δόξης στὴν ἐπίγειό του ζωὴ, ὥστε μετὰ τοῦ οὐρανοβάμονος Παύλου νὰ ἀναφωνήσουμε καὶ ἐμεῖς: «Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός» (Γαλ. β' 20).

Εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου

Πατέρες μου καὶ ἀδελφοί μου, ἔχουμε ὅλοι χαρά. Καὶ ἔχουμε χαρά, διότι σήμερα εἶναι ἡ πραγματικὴ ἐορτὴ τῆς μητέρας. Διότι μόνον ἡ Κυρία Θεοτόκος εἶναι ἡ ὄντως μητέρα μας, ἐπειδὴ μᾶς μεταδίδει τὴν ὄντως Ζωὴ μας, πού εἶναι ὁ Χριστός μας. Καὶ σήμερα θὰ ἔπρεπε ὅλες οἱ μητέρες νὰ ἐορτάζουν τὴν ἐορτὴ τῆς μητέρας ὀρθοδόξως, διότι κάθε μητέρα καταξιώνεται ὡς μητέρα μόνον ἐάν ἀποβλέπη καὶ ἐάν παίρνη τὴν εὐλογία καὶ τὴν χάρι τῆς Μητρὸς τοῦ Θεοῦ, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ἀλλὰ ὁ κόσμος μὲ τὸ κοσμικὸ πνεῦμα, μὲ τὴν ἐκκοσμίκευσι, ἡ ὁποία προχωρεῖ καὶ διαβιβρώσκει τὴν ψυχὴ καὶ τὴν καρδιά καὶ τὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ μας, ἔχει ἀρχίσει νὰ ἀντικαθιστᾷ καὶ νὰ ὑποκαθιστᾷ μᾶλλον τεχνηέντως τίς ἐορτές τῆς Ὁρθοδοξίας μὲ ἐορτές κοσμικές, ὅπως εἶναι ἡ ἐορτὴ τῆς μητέρας, ἡ ἐορτὴ τοῦ παιδιοῦ καὶ ἄλλες παρόμοιες, ὅπως τὰ γενέθλια, πού ἐορτάζουν οἱ ἄνθρωποι, ἐνῶ πρέπει νὰ ἐορτάζουν τίς μνήμες τῶν Ἁγίων, τῶν ὁποίων φέρουμε τὰ ὀνόματα. Καὶ ὅλα αὐτὰ εἶναι μία προσπάθεια νὰ ἀλλοιωθῇ τὸ Θεανθρωποκεντρικὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ μας, καὶ ὁ λαός μας νὰ γίνῃ ἀνθρωποκεντρικός καὶ νὰ μὴ ἔχη τὸν Χριστόν ὡς κέντρο τῆς ζωῆς του. Νὰ μὴ ζῆ ζωὴ ἐκκλησιαστικὴ, ἀλλὰ νὰ ζῆ μία ζωὴ μακρὰ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀπὸ τὸν Θεάνθρωπο Χριστό μας.

Σήμερα λοιπὸν εἶναι ἡ ἐορτὴ τῆς μητέρας, τῆς μητέρας μας. Καὶ γι' αὐτὸ ἔχουμε χαρά. Ὅ,τι γίνεται στὴν Παναγία μας γίνεται γιὰ ὅλους μας καὶ γι' αὐτὸ ἡ χαρὰ εἶναι ὅλων μας. Ἡ Παναγία ἔκανε ὑπακοὴν στὸν Θεό. Τελεία ὑπακοή. Ἡ Εὐα ἡ Προμήτωρ ἔκανε ἀνυπακοή καὶ ἐστέρησε τὸ ἀνθρώπινο γένος ἀπὸ τὴν εὐλογία τῆς κοινωνίας

μὲ τὸν Θεό, τῆς ἐνώσεως μὲ τὸν Θεό, τῆς μακαρίας ζωῆς τοῦ Παραδείσου. Ἡ Παναγία μας διώρθωσε τὸ λάθος τῆς Εὐας καὶ ἔκανε τελεία ὑπακοὴν στὸν Θεό. Καὶ ὅταν ἔκανε τελεία ὑπακοὴν στὸν Θεό καὶ ἀγάπησε τὸν Θεό ὀλοκληρωτικὰ καὶ δόθηκε στὸν Θεό ὀλοκληρωτικὰ, δὲν μπορούσε παρὰ νὰ γίνῃ αὐτὸ τὸ μέγα Μυστήριον πού ἔγινε σ' Αὐτήν. Μία ἀπλή καὶ ταπεινὴ γυναίκα τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, μία χωριατοπούλα, μία ἀγράμματη δηλαδή, δὲν μπορούσε παρὰ νὰ ἐλκύσῃ τὸν Θεό καὶ ὁ Θεός νὰ σηκώσῃ σ' Αὐτήν καὶ νὰ γίνῃ ἡ «Χώρα τοῦ Ἀχωρήτου». Ἔτσι μᾶς ἔδειξε ἡ Παναγία μας τὴν ὁδὸ τῆς ὑπακοῆς στὸν Θεό καὶ γιὰ λογαριασμὸ ὅλων μας ἔκανε ἐκεῖνο πού δὲν ἔκανε ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐα· προσέφερε στὸν Θεό τὴν ἐλευθερίαν της. Γιατί ὁ Θεός θέλει νὰ εἶναι ἐνωμένος με τὸν ἄνθρωπο, θέλει νὰ κατοικῇ μέσα στὸν ἄνθρωπο. Ἀλλὰ δὲν μπορεῖ ὁ Θεός νὰ κατοικῇ μέσα στὸν ἄνθρωπο, ἐάν ὁ ἄνθρωπος δὲν προσφερθῇ ὀλοκληρωτικὰ στὸν Θεό, ἐάν δὲν τοῦ προσφέρῃ τὴν ἐλευθερίαν του, τὸ θέλημά του, τὴν ὑπακοὴν του ὅλη. Ἡ Παναγία μας προσεφέρθη. Εἶπε τὸ «ναί» στὸν Θεό.

Ἦθελε ὁ Θεός νὰ ἔλθῃ στὴν γῆ, γιατί ἀγαποῦσε τὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ περίμενε νὰ εὐρεθῇ ἓνα πλάσμα πού θὰ ἀπαντοῦσε σὸ ἐρώτημα πού ἔθετε ὁ Οὐρανός: «Θέλετε νὰ ἔλθω στὴν γῆ; Θέλετε νὰ γίνω ἄνθρωπος». Περίμενε ὁ Θεός νὰ εὐρεθῇ ἓνας ἄνθρωπος πού θὰ ἔλεγε τὸ «ναί» στὸν Θεό μὲ ὅλη του τὴν ὑπακοή, μὲ ὅλη του τὴν καρδιά, ὀλοκληρωτικὰ. Καὶ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος πού εἶπε τὸ «ναί» στὸν Θεό ἦταν ἡ Παναγία μας. «Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρημά σου». Καὶ ὅταν εἶπε αὐτὸ τὸ «ναί», ἦλθε ὁ Θεός στὴν γῆ, ἦλθε στὴν κοιλία τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, σαρκώθηκε καὶ ἔγινε

άνθρωπος. Καί ἔμεις σήμερα, ἐπειδή ἡ Παναγία μας προσέφερε στὸν Θεὸ τὴν ἐλευθερία της, εἶπε τὸ «ναί», ἔχουμε Σωτῆρα καὶ Λυτρωτῆ, τὸ δεύτερο Πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὸν Δεσπότη Χριστό, ὁ ὁποῖος μᾶς ἀνέστησε ἀπὸ τὸν τάφο τῆς ἁμαρτίας, ἀπὸ τὸν Ἄδη, ἀπὸ τὸν αἰώνιο θάνατο, καὶ μᾶς ἐ χάρισε τὴν αἰώνιο ζωή. Καί σήμερα δὲν εἴμεθα οἱ ἀπελπισμένοι μελλοθάνατοι, ὅπως θὰ εἴμεθα πρὸ Χριστοῦ, οἱ ὑπόδουλοι τοῦ διαβόλου καὶ τοῦ θανάτου, οἱ χωρὶς ἐλπίδα ὑπόδουλοι, ἀλλὰ εἴμαστε τὰ φωτόμορφα τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, οἱ υἱοὶ τῆς Αναστάσεως, τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ ἀγαπημένα, οἱ κληρονόμοι τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ μακαριότητος. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ διὰ τῆς Κυρίας Θεοτόκου, τῆς μητέρας μας ἦλθαν στὸν κόσμο.

Γι' αὐτὸ σήμερα τὴν εὐγνωμονοῦμε, τὴν εὐχαριστοῦμε. Σήμερα καὶ πάντοτε τὴν προσκυνοῦμε, τὴν δοξάζουμε. «Ἐξαιρέτως τῆς Παναγίας ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας». Γι' αὐτὸ καὶ ὁ λαὸς μας ὁ Ὁρθόδοξος, ὁ πιστός, ἔχει τόσο μεγάλη εὐλάβεια στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο. Διότι γνωρίζει ὅτι χωρὶς Αὐτὴν δὲν θὰ εἴχαμε τὸν Χριστό. Διότι γνωρίζει ὅτι Αὐτὴ μᾶς ἀντιπροσωπεύει. Ἀντιπροσωπεύει τὸ ἀνθρώπινο γένος ἐνώπιον τοῦ θρόνου τῆς θείας Μεγαλωσύνης.

Ὅπως ὅλα τὰ τῆς Θεοτόκου μυστήρια ἦσαν μυστήρια ἀγάπης τελείας, προσφορᾶς τελείας, ὑπακοῆς τελείας, ἐλευθερίας τελείας, προσφορᾶς τῆς ἐλευθερίας τῆς πρὸς τὸν Θεό, ἔτσι καὶ ἡ μακαρία καὶ σεπτὴ τῆς Κοίμησις, «τελευταῖον οὔσα ἐπ' Αὐτὴ μυστήρι-

ον», πού λέγει καὶ τὸ τροπάριο. Ἦταν καὶ αὐτὴ τὸ τελευταῖο μὲν ἐπίγειο μυστήριο τῆς Παναγίας, ὅμως καὶ αὐτὸ μυστήριο ἀγάπης, ἐλευθερίας καὶ ὑπακοῆς. Ὅπως προσεφέρθη ὡς τριετές νήπιον – οἱ γονεῖς τῆς τὴν προσέφεραν στὸν Ναὸ τοῦ Σολομῶντος, γιὰ νὰ ὑπηρετῆ εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων- καὶ προσεφέρθη μὲ ὅλη τῆς τὴν καρδιά καὶ τὴν θέλησι, ὅπως ὅταν προσεφέρθη κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ στὸ μήνυμα τὸ Ἀρχαγγελικό ὅτι θὰ γίνῃ ἡ Μητέρα τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, ἔτσι καὶ τώρα πού ἦλθε ἡ ὥρα καὶ Αὐτὴ, ὡς ἄνθρωπος θνητός πού ἦτο, νὰ φύγῃ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, πάλι προσεφέρθη στὸν Θεὸ μὲ ἐμπιστοσύνη. Προσέφερε μὲ ἐμπιστοσύνη τὴν μακαρία ψυχὴ τῆς στὸν Δε-

σπότη Χριστό, ὁ ὁποῖος ἦλθε νὰ τὴν παραλάβῃ, ἀλλὰ προσέφερε μὲ ἐμπιστοσύνη καὶ τὸ σῶμα της, τὸ πανάχραντο καὶ πανακήρατο, ἐκεῖνο τὸ τρισένδοξο σῶμα, τὸ ὁποῖο ἔδωσε Σῶμα εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ

Θεοῦ, ἐκεῖνη τὴν σάρκα, ἡ ὁποία ἐσάρκωσε τὸν Θεόν. Τὸ προσέφερε καὶ αὐτὸ μὲ ἐμπιστοσύνη στὸν Θεό, γιὰ νὰ μῆ μέσα στὴν γῆ, χωρὶς νὰ φοβῆται τὸ χῶμα πού θὰ τὴν ἐκάλυπτε, διότι εἶχε μεγάλη ἐμπιστοσύνη στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ὅταν κανεῖς ἔτσι προσφέρεται στὸν Θεό, μὲ τελεία ἐμπιστοσύνη, καὶ ὁ Θεός δὲν ἀφήνει τὸ πλάσμα του νὰ χαθῇ, ἀλλὰ προσφέρει καὶ ὁ Θεός τὸ πᾶν στὸν ἄνθρωπο. Γι' αὐτὸ τὴν μὲν ψυχὴ τῆς Κυρίας Θεοτόκου, τὴν φωτεινὴ καὶ ὀλόφωτο, παρέλαβε ὁ Υἱός της ὁ μονογενής, ὁ Κύριός μας, τὸ δὲ σῶμα της, αὐτὸ τὸ μακάριο καὶ σεπτὸ

καί πανάχραντο σῶμα –τό ὁποῖο δέν ἦταν δυνατόν, ἀφοῦ ἔτσι προσεφέρθη στόν Θεό μέ τελεία ἐλευθερία καί ὑπακοή καί ἀγάπη, νά γίνῃ βορά τῶν σκολήκων- Χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος καί ἀποφάσει καί ἐπνεύσει τῆς Παναγίας Τριάδος τήν τρίτη ἡμέρα ἀνεστήθη καί μετέστη εἰς τοὺς Οὐρανοὺς καί εὐρίσκεται δεδοξασμένο μαζί μέ τήν μακαρία ψυχή της καί λελυτρωμένο εἰς τοὺς αἰῶνας.

Καί ἔτσι ἡ Κυρία Θεοτόκος «προΐσταται», ὅπως λέγουν οἱ Θεολόγοι τῆς Ἐκκλησίας μας, «τῶν σεσωσμένων». Εἶναι ἡ προΐσταμένη τῆς Ἐκκλησίας ὅλης. Ὅπως ἡ Μαριάμ, ἡ ἀδελφή τοῦ Μωϋσέως, προεξήρχε τοῦ χοροῦ τῶν λυτρωθέντων ἀπό τοὺς Αἰγυπτίους καί ἐν τυμπάνῳ καί χορῶ ἐδόξαζε τόν Θεόν μετά τήν ἔξοδον ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἔτσι καί τώρα ἡ Κυρία Θεοτόκος, ἡ ἀληθής Μαριάμ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, προΐσταται τοῦ χοροῦ τῶν σεσωσμένων καί λελυτρωμένων καί ψάλλει ὠδήν καινήν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Ἀρνίου εἰς τοὺς αἰῶνας.

Αὐτή τήν δόξα τῆς Παναγίας μας ἐνοπριζόμεθα καί ἐμεῖς σήμερα διά μυστικῶν καί ἀοράτων πνευματικῶν ὀφθαλμῶν, ἀδελφοί μου, καί αὐτή τήν δόξα καί ἐμεῖς ἀντικατοπριζόμεθα καί λαμβάνομε ὡς χαρά καί εὐλογία δική μας. Ἰδιαιτέρως ἐμεῖς ἐδῶ στό Ἁγιώνυμον Ὅρος, τό ὁποῖο εἶναι Περιβόλι τῆς Παναγίας μας, ἔχομε τήν μεγάλη εὐλογία νά αἰσθανώμεθα πύ ζωντανά αὐτά τά γεγονότα καί αὐτή τήν χάρι καί αὐτή τήν εὐλογία τῆς Κυρίας Θεοτόκου, τῆς Παναγίας μας. Γι' αὐτό σήμερα εἶναι καιρός, εἶναι ἡμέρα πού ἡ καρδιά μας μυστικά σκιρτᾷ, πού ὁ νοῦς μας σταματᾷ, πού ἡ γλῶσσα δέν ἔχει τί νά πῇ περισσότερο γιά νά ἐγκωμάσῃ, νά ὑμνήσῃ, νά ἐπαινέσῃ, νά δοξάσῃ τήν Μητέρα τοῦ Λυτρωτοῦ μας.

Στεκόμεθα καί ἐμεῖς ἐκεῖ δίπλα της, εἰς τήν τιμίαν σορόν της, ἐν Πνεύματι συνηγμένοι μαζί μέ τοὺς θεολόγους Ἀποστόλους, Προφήτας, Ἱεράρχας, τοὺς κορυφαίους τῶν

Ἀποστόλων, τόν θεῖον Διονύσιον τόν Ἀρεοπαγίτην καί τοὺς ἄλλους Ἱεράρχας καί ὄλην τήν Ἐκκλησίαν, καί φοβούμεθα, ἐξιστάμεθα, ἐκπληττόμεθα γιά τό τελεσιουργούμενο μυστήριον. Προσκυνοῦμε τήν Παναγία μας, τήν εὐχαριστοῦμε καί τήν ἱκετεύομε νά ἐξακολουθήσῃ τήν ἀέναο μεσιτεία της ἐνώπιον τῆς Ἁγίας Τριάδος ὑπέρ ὅλου τοῦ κόσμου, τήν ὁποία μέ πολύ πόνο καί μητρική ἀγάπη κάνει ἡ Παναγία μας γιά ὅλο τόν κόσμο, καί ἰδίως γιά ὅσους ἀμαρτωλοὺς ἐν μετανοίᾳ ἐπιστρέφουν πρὸς τόν μονογενῆ της Υἱόν.

Αὐτό πού σᾶς εἶπα γιά τίς ἐορτές νά τό προσέξετε, καί ὅσοι εἴσατε οἰκογενεῖς, ἀλλά καί οἱ νεώτεροι, καί ἰδίως οἱ πατέρες πού κάνουν ποιμαντικό ἔργο. Νά πούμε στόν λαό μας νά κρατήσῃ τήν παράδοσι πού παραλάβομε ἀπό τοὺς παπποῦδες μας καί τίς γαγιάδες μας, τοὺς εὐλογημένους. Νά ἐορτάζουμε τίς ἐορτές τῶν Ἁγίων. Ἐορτή τοῦ πατέρα εἶναι ὅταν ἐορτάζῃ ὁ Ἅγιος πού ἔχει ὁ πατέρας τό ὄνομά του. Καί ἂν δέν ἔχη ὄνομα -ἔχει ὄνομα ἀρχαῖο καί δέν ἔχει Ἅγιο- τῶν ἁγίων Πάντων ἐορτάζει. Ἐορτή τῆς μητέρας εἶναι κάθε ἐορτή τῆς Παναγίας καί ὅποτε ἐορτάζει ἡ μητέρα τό ὄνομά της. Ἐορτή δική μας εἶναι ἐορτή τοῦ Ἁγίου μας καί ὄχι τά γενέθλια. Νά πηγαινῶμε στήν Ἐκκλησία, νά νηστεύομε, νά κοινωνοῦμε, νά κάνομε Θεία Λειτουργία, νά κάνομε πρόσφορα καί νά φέρνομε ὕψωμα στό σπῆτι. Ἔτσι ἐορτάζουν οἱ Χριστιανοί. Καί αὐτό τό πνεῦμα νά κρατήσομε ὅσο μποροῦμε, τουλάχιστον αὐτοῖ πού θέλουν νά εἶναι συνειδητά μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Καί ἔτσι θά ἔχομε καί τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ.

(Ἀπόσπασμα ἀπό ὁμιλία τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου, Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου, Ἁγίου Ὁρους, ἀπό τό βιβλίον: «Ὁμιλίαι σέ ἀκίνητες Δεσποτικές καί Θεομητορικές Ἐορτές»).

Περί παιδείας λόγος

τοῦ κ. Θεοδώρου Α. Ἀντωνιάδη, Φιλολόγου

Τούς τελευταίους μήνες έχουμε ὅλοι ζήσει τήν ὀξεία ἀντιπαράθεση τῶν ἐκπαιδευτικῶν μέ τό Ὑπουργεῖο Παιδείας ἀναφορικά μέ τή λειτουργία τῶν σχολείων, τή στελέχωσή τους, τήν ἀποτελεσματικότητά τους, τά ὠράρια ἐργασίας, τήν ἐπαγγελματική ἐπάρκεια τῶν δασκάλων καί τῶν καθηγητῶν καί τό μισθολογίό τους. Ἕνας νεοφανής ὄρος, ὁ ἐξορθολογισμός, ἔφερε τήν ἐμπλοκή στό εὐρύτερο θέμα τῆς Παιδείας, γονεῖς, δημοσιογράφους, πολιτικά πρόσωπα, τά μέσα κοινωνικῆς δικτύωσης καί τήν ἐκπαιδευτική οἰκογένεια. Καλοπροαίρετα βέβαια καί ὄχι σπάνια καί κακοπροαίρετα, γράφτηκαν καί ἀκούστηκαν μέ ἀμετροέπεια διυστάμενες ἀλλά καί ἀλληλοσυγκρουόμενες ἀπόψεις γιά τήν ὑπάρχουσα κατάσταση στήν παιδεία, τίς ὑποσχέσεις περισσότερο τῶν λειτουργῶν της, τήν προοπτική βελτίωσης, τή μελλοντική πορεία καί κατά πόσο πρέπει μέ μιά μεταρρύθμιση νά ἀλλάξουν κάποια πράγματα ἢ νά τροποποιηθοῦν τά ὑπάρχοντα.

Ὅλοι βέβαια θεωροῦμε τήν Παιδεία ὡς ὑψιστο κοινωνικό ἀγαθό τῆς ἐποχῆς μας καί κατά τόν Ἰσοκράτη αὐτή εἶναι «εὐτυχοῦσι μὲν κόσμος, ἀτυχοῦσι δέ καταφύγιον». Γίνεται ἔτσι ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος ἐπί τοῦ ὁποῖου ἡ σύγχρονη κοινωνία οἰκοδομεῖ τό μέλλον της, ἐπιβεβαιώνοντας αὐτό πού ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς διατύπωσε ὅτι, «πολιτεία πού δέν ἔχει σάν βάση της τήν Παιδεία εἶναι οἰκοδομή πάνω στήν ἄμμο». Περιμένουμε ὅτι ἡ νέα γενιά, ὕστερα ἀπό τή δωδεκαετή θητεία της στό Δημοτικό, τό Γυμνάσιο καί τό Λύκειο, θά εἶναι σέ θέση νά βαδίσει μέ ἐπιτυχία στόν δρόμο τῆς ἀνέλιξης καί τῆς ὀλοκλήρωσης μέ τίς περαιτέρω σπουδές καί

τήν ἔνταξή της στόν ἐργασιακό χώρο.

Πολλοί εἶναι ἐκεῖνοι πού μέσα ἀπό τήν Παιδεία ἀναμένουν νά δοῦν ἐκκολαπτόμενους κατά πρότο καί κύριο λόγο τούς αὐριανούς ἐπιστήμονες, τούς ἐπώνυμους πρωταγωνιστές τῆς πολιτικῆς καί κοινωνικῆς σκηνῆς, τούς ἐπιτυχημένους ἀνώτερους ἢ κατώτερους ὑπαλλήλους τοῦ δημόσιου καί τοῦ ιδιωτικοῦ τομέα. Κατά δεύτερο λόγο ἐστιάζουν τήν προσοχή τους σ' αὐτό πού λέμε «καλός κάγαθός» πολίτης, ἔντιμους καί διορατικούς πολιτικούς καί κομματικούς ἡγέτες, πνευματικούς ἀνθρώπους, συμβούλους καί καθοδηγητές τοῦ λαοῦ, κοινωνικούς ἐργάτες μέ εὐαισθησία στόν πόνο, ἀνιδιοτελεῖς στήν προσφορά, πρόθυμους νά συντρέξουν τούς συνανθρώπους τους στίς ὅποιες ἀδήριτες ἀνάγκες τους.

Ἡ ὑποβόσκουσα ἀντιπαράθεση ἀκόμη μέ τήν ἔναρξη τῆς νέας σχολικῆς χρονιάς, σέ καμιά περίπτωση δέν ἐξυπηρετεῖ τήν παιδεία, τό πολυτιμότερο αὐτό ἀγαθό. Ἕνας γόνιμος διάλογος γιά τά ἐπίμαχα θέματα καί τίς ὅποιες ἐγκρεμότητες, πρέπει νά εἶναι ἐπιθυμητός καί νά ἐπιδιωχθεῖ καί ἀπό τίς δύο πλευρές. Μέ γνώμονα πάντοτε τό καλῶς νοούμενο συμφέρον τῶν μαθητῶν, πρέπει οἱ ἐκατέρωθεν τόνοι νά χαμηλώσουν καί μέ εἰλικρίνεια καί καλή πρόθεση στό τραπέζι τῶν διαπραγματεύσεων νά εὐρεθοῦν λύσεις, πού θά εὐνοήσουν τήν ἐπωφελή καί ἀποτελεσματική λειτουργία τῶν σχολείων. Ἡ παρατεταμένη διαμάχη μέ ὄξυνση τῆς ἀντιπαράθεσης προκαλεῖ μεγάλη ζημιά, δέν ἐξυπηρετεῖ τό κύριο ἔργο τῆς Παιδείας, πού ὡς «εὐδαίμων χώρα πάντα τά ἀγαθὰ φέρει». Ἡ σχολική τάξη καί ἡ ἔδρα της εἶναι χώροι ἱεροί καί δέν ἐπιτρέπεται νά βεβηλώνονται

καί νά ἐξαχρειώνονται μέ ἀτεκμηρίωτες καί στενόψυχες ἰαχές ἀνίδεων καί ἄσχετων μέ τό καθαυτό ἔργο τῆς Παιδείας, πού κατά τόν Μέγα Βασιλείο «παραμένει καί ζῶντι καί τελευτήσαντι μόνη ἀναφαίρετος». Ἡ δουλειά τοῦ δασκάλου μέσα στήν τάξη ἔχει τιμή καί ἀξία μοναδική. Δέν ἀπαιτεῖ ἀφ' ἑαυτῆς μόνο τόν σεβασμό καί τήν ἐπιδοκιμασία, ἀλλά χρειάζεται τήν ἐνίσχυση καί τή στήριξη ἀπ' ὄλους τούς ἐμπλεκόμενους φορεῖς, γιά νά γίνεται ὑγιές ἀποθεματικό στήν ψυχή καί τόν νοῦ κάθε παιδιοῦ. Τόν διδακτικό καί παιδευτικό χρόνο δέν τόν μετροῦμε μέ τίς ὥρες καί τά λεπτά διδασκαλίας ἀνά ἐβδομάδα ἤ μέ τίς ἀντίστοιχες χρηματικές ἀμοιβές ὑψηλές ἤ χαμηλές. Εἶναι στά πλαίσια αὐτοῦ τοῦ χρόνου, πού στήν παιδική καί ἐφηβική ψυχή γίνεται ἡ μετάγγιση τῶν ἀνεκτίμητων ἀγαθῶν τῆς Παιδείας γιά τήν ἀνάνηψη καί τή βελτίωση τῆς κοινωνίας, τῆς ὁποίας μέτοχοι εἴμαστε ὅλοι. Κατά τόν Ἀριστοτέλη «αὐτοί πού μελέτησαν προσεχτικά τόν τρόπο διακυβέρνησης τῶν ἀνθρώπων πρέπει νά ἔχουν πεισθεῖ ὅτι ἡ τύχη τῶν ἐθνῶν ἐξαρτάται ἀπό τήν ἐκπαίδευση τῶν νέων».

Γιά τίς ὥρες πού ὁ νέος εἶναι στό σχολεῖο, στήν τάξη, στήν αὐλή, στίς εἰδικές αἴθουσες, στή Χορωδία, στούς Ὀμίλους, στή Θεατρική ὁμάδα, στίς ἀθλοπαιδιές, στό παιχνίδι, στίς ἀντιπαραθέσεις ἀκόμη καί συζητήσεις μέ τούς ἄλλους, «παιδεύεται» γιά τό αὔριο, γιά τό μέλλον, γιά τήν ἱστορική συνέχεια τοῦ τόπου του καί τοῦ λαοῦ του. Ὅτι βιώνει,

ὅτι ζεῖ στό σχολεῖο, ὅτι παίρνει ἀπό τούς δασκάλους καί τούς καθηγητές του γίνονται τό θεμέλιο καί ἡ βάση πάνω στήν ὁποία κτίζεται ὁ σωστός ἄνθρωπος γιά τή μελλοντική του πορεία καί ἐξέλιξη. Αὐτό πού προσφέρεται ἀπό τό σπίτι, τήν οἰκογένεια, τή μάνα, τόν πατέρα, συμπληρώνεται, ἀναπτύσσεται καί ἐξωραϊζεται στόν χώρο τοῦ σχολείου, ὅπου τά ἐφόδια πού παίρνει καί τά ὑποστυλώματα πού στήνει γίνονται τά ἐχέγγυα μιᾶς δημιουργικῆς γιά τόν νέο ἄνθρωπο πορείας στή ζωή πρὸς ὄφελος καί τοῦ ἰδίου καί τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

Τό σχολεῖο καί εἰδικά τό δημόσιο, γιά νά ἐκπληρώσει σωστά τήν ἀποστολή του χρειάζεται τήν καθολική στήριξη. Ἀπό τούς εὐσυνείδητους πρώτα λειτουργούς του πού ἀναλώνουν τόν ἑαυτό τους στήν ὑπηρεσία του καί ἐκπληρώνουν στό ἀκέραιο μέ αὐταπάρνηση καί περισσό ζήλο τό θεάρεστο ἔργο μέ τό ὁποῖο τούς ἐπιφόρτισε ἡ πολιτεία, νά προσφέρουν γνώση καί ἀγωγή στούς μαθητές, νά μεταμαδεύουν φῶς στήν ψυχή καί τό πνεῦμα τους, νά προετοιμάζουν τούς αὐριανούς

ἐνεργούς καί σωστούς πολίτες. Ἀπό τήν ἀγία ἔδρα τῆς κάθε σχολικῆς τάξης ἐκπορεύεται καί διοχετεύεται στά ἐνδόμυχα τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης ὄχι μόνο ἡ ξερῆ γνώση ἀλλά καί ἡ ἀγάπη πρὸς τήν πατρίδα, ἡ θερμή πίστη πρὸς τόν Θεό, ἡ συμπάθεια πρὸς τούς ἀδύνατους, ἡ ἔμπρακτη συμπαράσταση πρὸς πάσχοντες συνανθρώπους μας, ἡ ἰδεολογία τοῦ «κάλλιον ἐστί τό δίδοναι ἢ τό λαμβάνειν». Πίσω ἀπό τίς σχολικῆς ἐκδρομές καί ἐπισκέψεις σέ ἱστορικά καί θρησκευτικά

μνημεία, τούς τακτικούς ἐκκλησιασμούς, τίς καλλιτεχνικές ἐκδηλώσεις, τίς φιλανθρωπικές ἐπισκέψεις μέ τήν ἀθρόα συμμετοχή καί δραστηριοποίηση, στέκει πάντοτε ἕνας ὑπομονετικός καί ὄραματιστής δάσκαλος καί καθηγητής, πού συνδέει τόν νέο ἄνθρωπο μέ τήν ἐθνική του ἱστορία καί παράδοση, πού γίνεται «χριστοφόρων ναῶν οἰκοδόμος καί ἀθλητῶν ἐπουρανίων ἐπιμελητής», κατά τόν Ἰωάννη Χρυσόστομο, μέσα στό πνεῦμα τῆς ὀρθόδοξης λατρείας, πού τόν ἐθίζει ἀκόμη στή συνεργασία μέ τούς ἄλλους σ' ἕνα πνεῦμα ὁμαδικότητας. Ἀπαλλάσσεται ἔτσι τό ἄτομο ἀπό τή μισαλλοδοξία, τήν ὑποτίμηση τῶν ἄλλων, τόν ἐγωκεντρισμό, τήν ὑπερβολή καί τόν φανατισμό καί ἐμπεδώνονται μέσα του ἕνα πλῆθος ἀρετῶν πού ὁμορφαίνουν τή ζωή καί συμβάλλουν στήν πραγματική ἀναμόρφωση τῆς κοινωνίας μας. Κατά δεύτερο λόγο οἱ γονεῖς περιβάλλουν τό σχολεῖο καί τούς δασκάλους τῶν παιδιῶν τους μέ ἀγάπη καί γίνονται συμπαράστατες καί συνοδοιπόροι στό παιδευτικό ἔργο, ἐνθαρρύνοντας καί ἐνισχύοντας κάθε δράση πού ἀποβλέπει στήν ἐπίτευξη τῶν ὑψηλῶν στόχων, πού κάθε κοινωνία θέτει

γιά τήν παιδεία. Οἱ μαθητές ἀπό τήν πλευρά τους δέν εἶναι οὔτε τά πειραματόζωα πάνω στά ὅποια ἀσκεῖται ἡ ὅποια ἐκπαιδευτική πολιτική οὔτε τά πειθήνια ὄργανα τοῦ δασκάλου καί τοῦ γονιοῦ, γιά νά ἐπιτύχουν στούς συγκεκριμένους στόχους πού θά βελτιώσουν τήν προσωπική τους εἰκόνα ἢ πού θά ικανοποιήσουν τίς οικογενειακές φιλοδοξίες. Ἐάν ἔχουν φιλοδοξίες ἀνέλιξης καί ἀριστείας στή ζωή, σ' ἕνα πνεῦμα εὐγενικῆς ἄμιλλας καί ἀνταγωνισμοῦ πρέπει νά ἔχουν ζήλο, νά ἐπιδεικνύουν ζωηρό ἐνδιαφέρον καί ἐπιμέλεια, νά εἶναι συνεχῆς ἡ προσπάθειά τους, γιά νά ἀνταποκριθοῦν στίς ιδιαίτερες ἀπαιτήσεις τῆς διδασκόμενης ὕλης. «Οἱ φιλομαθεῖς νέοι, κατά τόν Μέγα Βασίλειο, πρέπει νά μιμῶνται τίς μέλισσες, οἱ ὅποιες πετώντας πάνω ἀπό τά διάφορα λουλούδια ἀπομυζοῦν τά χρήσιμα μόνο γιά τό μέλι τους». Ἡ πολιτεία μέ τή σειρά της θά δώσει τήν ἀναγκαῖα ὑλικοτεχνική ὑποδομή καί θά ἐπιδιώξει τήν ἄρτια στελέχωση τῶν σχολείων, ὥστε ἀπρόσκοπτα νά ὑλοποιῶνται οἱ ἀπώτεροι στόχοι πού κατά προτεραιότητα ἐπιδιώκει. Πέρα ἀπό τή στεγνή γνώση πού χρησιμοθηρικά προσφέρεται

μέσω τών αναλυτικών προγραμμάτων και τών ειδικών μαθημάτων, σημαντικός στόχος κάθε εκπαιδευτικού συστήματος είναι να δώσει στον μαθητή τη δυνατότητα να αποκτήσει τις θεμελιώδεις γνώσεις για τη ζωή, ώστε να συμβιώνει με τους άλλους, να κατανοεί τὰ κοινωνικοπολιτικά και πολιτιστικά φαινόμενα και τις ανάλογες διαδικασίες και να μπορεί να μετέχει σ'αυτές ενεργά, όταν ἐνηλικιωθεί.

Τὰ τελευταία χρόνια με τὴν ἀλματώδη ἀνάπτυξη τῆς Τεχνολογίας και τών ἠλεκτρονικῶν μέσων τείνει νὰ ἐπικρατήσει ἡ ἀντίληψη ὅτι μπορεί ὁ νέος σέ λιγότερο χρόνο και με ταχύτερους ρυθμούς νὰ ἀποκτήσει περισσότερες χρήσιμες γνώσεις με προοπτική πάντοτε νὰ ὀλοκληρώσει συντομότερα τις ἐπιστημονικές του ἐπιδιώξεις και τὴν ἐπαγγελματική του ἀποκατάσταση. Καλλιεργεῖται παράλληλα ἡ ἐντύπωση ὅτι κάποια μαθήματα, γιὰ τὰ ὁποία δέν ὑπάρχουν ἐξετάσεις στό σχολικό πρόγραμμα, εἶναι λιγότερο χρήσιμα και ἀποτελοῦν τροχοπέδη γιὰ τὴν ἐπιτυχημένη πορεία τών μαθητῶν. Ὅμως κανένα εκπαιδευτικό σύστημα δέν ἀπέκλεισε ἐκεῖνα τὰ μαθήματα και τις δράσεις, πού καλλιεργοῦν περισσότερο τό συναίσθημα και λιγότερο τὴ θετική σκέψη και τις ἄλλες νοητικές λειτουργίες. Εὐθύνη του δέν εἶναι μόνο νὰ καθιστᾶ τούς νέους ικανούς νὰ μετέχουν δημιουργικά στίς ποικίλες φάσεις τῆς οικονομικῆς ζωῆς, ἀλλά και νὰ τούς καθιστᾶ ικανούς νὰ φιλοσοφοῦν, νὰ διαλέγονται, νὰ διαμορφώνουν ἠθικές ἀρχές, νὰ δημιουργοῦν σὸν τομέα τῆς τέχνης ἢ τουλάχιστον νὰ ἀπολαμβάνουν ἕνα λογοτεχνικό κείμενο, μιά μουσική σύνθεση, ἕνα ἔργο τέχνης και νὰ ἀσκοῦν ἀκόμα τό σῶμα τους ὑλοποιώντας τό γνωστό σέ ὄλους «νοῦς ὑγιῆς ἐν σῶματι ὑγιεῖ».

Ὁ καλός δάσκαλος και παιδαγωγός ἀδικεῖ τόν ἑαυτό του και τὴν ἐπαγγελματική του ἐπάρκεια, ἂν κύριο ἔργο του θεωρεῖ μόνο τὴν προσφορά και τὴν παροχή τῆς γνώσης τοῦ ἀντικειμένου με τό ὁποῖο καταγίνεται. Πέρα ἀπό τὴ γραμματική και τό συντακτικό τῆς γλώσσας, τούς μαθηματικούς τύπους,

τούς νόμους τῆς Φυσικῆς, τίς χημικές ἐνώσεις, τίς λογιστικές πράξεις, τὴν ἐκμάθηση τών ξένων γλωσσῶν πού συνωστίζονται στό μυαλό τοῦ παιδιοῦ και τοῦ ἐφήβου, πρέπει νὰ μένει ἕνα κενό, ὅπου οἱ ἠθικές ἀξίες, οἱ ἀρχές τῆς συγκροτημένης πολιτείας και κοινωνίας, οἱ πρόεπουσες συμπεριφορές, οἱ κανόνες τῆς ἀρμονικῆς συνύπαρξης με τούς ἄλλους, θὰ συμπληρώνουν τὴν ἐγκύκλιο παιδεία του. Χωλαίνει πραγματικά ἡ ἐκπαίδευση, ἂν με τις ἀπαιτήσεις της σέ στόχους κυρίως γνωσιολογικούς παρεμποδίζει ἢ ἐκτρέπει ἀπό τὴν ὀρθή πορεία και δέν προάγει τὴν ἀρμονική και σφαιρική ὠρίμανση τών νέων. Κατά τόν Πλάτωνα «ἀληθινή παιδεία φαίνεται νὰ εἶναι ἡ ἀνατροφή πού κατευθύνει τόν ἄνθρωπο ἀπό τὰ παιδικὰ του χρόνια πρὸς τὴν ἀρετή, ἡ ἀγωγή ἢ ὁποῖα τοῦ ἐμβάλλει τὴν ἐπιθυμία και τόν ἔρωτα νὰ γίνει τέλειος πολίτης, πού νὰ γνωρίζει νὰ ἄρχει και νὰ ἄρχεται σύμφωνα με τό δίκαιο. Κάθε ἄλλη ἀγωγή πού ἀποβλέπει στήν ἀπόκτηση χρημάτων, εἴτε κάποιας δύναμης εἴτε και ἄλλων γνώσεων χωρίς φρόνηση και δικαιοσύνη, εἶναι και βάνουση και ἀνελεύθερη και ἐντελῶς ἀνάξια τῆς παιδείας». Αὐτὴ τὴν ποιοτικά ἀνώτερη παιδεία ποιός θὰ τὴν δώσει, ἂν ὁ δάσκαλος και ὁ καθηγητής περιορίσουν τὴν προσφορά πρὸς τούς νέους στή διδακτέα και ἐξεταστέα ὕλη τών μαθημάτων, ὑπηρετώντας τὴν ὠφελιμιστική μόνο πλευρά. Μπορεῖ ἔτσι νὰ ἐκπαιδεύουμε τούς αὐριανούς πολίτες φορτώνοντάς τους με ποικίλες χρήσιμες ἢ ἄχρηστες γνώσεις, ὅμως δέν «παιδεύομεν» δέν παιδαγωγοῦμε με τὴν εὐρύτερη ἔννοια σωστά και σφαιρικά. Χρειαζόμαστε πρωτίστως μιά παιδεία ἀνθρωπιστική, πού νὰ ὑπηρετεῖ τόν ἄνθρωπο, νὰ καλλιεργεῖ τόν ψυχικό του κόσμο, νὰ ἐκπολιτίζει τό ἀνήμερο ἔσω του, νὰ ἐξευγενίζει τό πνεῦμα του, νὰ ὁμορφαίνει τὴν ὑπαρξή του, νὰ τόν σηκώνει πάνω ἀπό τὴν πεζή πραγματικότητα και νὰ τόν καθιστᾶ ικανό νὰ δικαιώνει τὴν παρουσία του σὸν κόσμο. Ἔτσι ἡ Παιδεία μπορεί νὰ γίνει ἀληθινή «βακτηρία τοῦ βίου».

Ἡ Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τῆς Χαλκηδόνος

τοῦ κ. Σάββα Ἀλεξάνδρου,

Διευθυντοῦ Γυμνασίου Ἁγίου Μάμαντος Τρακωνίου

Ο ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος, δίνοντας τὸ στίγμα τῆς αἵρεσης, παρατηρεῖ: “Τὸ ἔν τινι παρεκκλίνει τῶν κειμένων ἡμῖν δογμάτων περὶ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν πίστεως, τοῦτο αἵρεσις ἐστίν.” Δηλαδή, τὸ νὰ παρεκκλίνει κανεὶς ἀπὸ τὸ δόγμα πού ἀφορᾶ τὴν πίστη, αὐτὸ εἶναι αἵρεση.

Οἱ αἱρέσεις γενικὰ χαρακτηρίζονται ἀπὸ τοὺς θεοφόρους πατέρες ὡς ψυχικὰ πάθη διότι εἶναι γεννήματα τοῦ ἐγωισμοῦ. Ἀκριβῶς γιὰ αὐτὸ τὸν λόγο θεωροῦνται χωρισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν Θεό. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ θέση τοῦ Ἀββᾶ Ἀγάθωνος, πού ἀπορρίπτοντας τὴν κατηγορία ὅτι ἦταν αἰρετικὸς, διεκήρυξε: “Τὸ δὲ αἰρετικὸς, χωρισμὸς ἐστὶν ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐ θέλω χωρισθῆναι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.”

Ἡ Ἐκκλησία ἀντιμετώπισε τὶς διάφορες αἱρέσεις, πού κατὰ καιροὺς ἀνεφύησαν, διὰ τῶν Οἰκουμενικῶν τῆς Συνόδων. Οἱ πῶ σοβαρὲς αἱρέσεις πού συντάραξαν τὴν Ἐκκλησία εἶναι οἱ λεγόμενες Χριστολογικὲς Αἱρέσεις, δηλαδή αἱρέσεις πού ἀφοροῦσαν τὶς πλανημένες ἀντιλήψεις περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. Πρέπει νὰ τονιστεῖ ἐξ ἀρχῆς πὼς αὐτὸ πού πάντοτε ἐπιστεύετο ἀπὸ ὅλους μέσα στὴν Ἐκκλησία γιὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστόν, εἶναι αὐτὸ πού εὔστοχα παραθέτει ὁ ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος ὁ ὁποῖος λέγει χαρακτηριστικὰ: “Ὁ Χριστὸς ἐσαρκώθη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, καὶ ἐνηνθρώπησε γενόμενος ἴσος ἡμῖν κατὰ πάντα χωρὶς ἁμαρτίας, ἵνα διὰ πάντων τῶν ἡμετέρων διελθὼν ἀναχωνεύσῃ καὶ ἀνακαινίσῃ τὸν πρῶτον ἐκεῖνον ἄνθρωπον.”

Στὴ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας προβαλλόταν πάντοτε ὅτι ὁ Χριστὸς ἐσαρκώθη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, καὶ ἔγινε πραγματικὰ ἄνθρωπος, ὅπως ἀκριβῶς

καὶ ἐμεῖς χωρὶς ὅμως τὴν ἁμαρτία. Στὴ θεολογία τῶν πατέρων προβάλλει ὡς τὸ πρόσωπον πού, ὄντας ἀληθινὸς ἄνθρωπος, εἶχε τὰ λεγόμενα ἀδιάβλητα πάθη, δηλαδή πεινοῦσε, διψοῦσε, πονοῦσε ὅπως ὁ κάθε ἄνθρωπος, καὶ τὸ μόνο πού δὲν εἶχε ἦταν τὴν ἁμαρτία.

Ἐξάλλου ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὑπηχώντας καὶ αὐτὸς τὴ θέση τῆς Ἐκκλησίας, διεκήρυττε πὼς ὁ Χριστὸς, μέ τὰ θαύματά του, δήλωνε τὴν ἀνθρώπινη ἀλλὰ συνάμα καὶ τὴ θεϊκὴ του ὑπόσταση. Ἔτσι, μέ τὴ χρήση τοῦ λόγου, ἢ ἄλλων ὑλικῶν στοιχείων κατὰ τὴ θεραπεία ἑνὸς ἀνθρώπου, σαφῶς δήλωνε τὴν ἀνθρώπινη φύση του, ἐνῶ, μέ τὴ θεραπεία πού παρεῖχε, δήλωνε ταυτόχρονα καὶ τὴ θεϊκὴ του ὑπόσταση. Ἐπομένως λοιπόν, ἐκεῖνο πού ἐπιστεύετο πάντοτε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι πὼς ὁ Χριστὸς εἶναι τέλειος Θεὸς ἀλλὰ συνάμα καὶ τέλειος ἄνθρωπος.

Ὁ Χριστὸς, ὅπως ἀναφέρθηκε πῶς πάνω ἀπὸ τὸν ἅγιο Συμεών τὸν Νέο Θεολόγο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς πατέρες, πῆρε τὴν ἀνθρώπινη φύση γιὰ νὰ ἀνακαινίσῃ καὶ νὰ θεραπεύσῃ τὴ δική μας ἄρρωστη μεταπτωτικὰ ἀνθρώπινη φύση. Αὐτὸ γίνεται κατορθωτὸ οὐσιαστικὰ μέ τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἀφοῦ, κατὰ τοὺς θεοφόρους πατέρες, “ὁ Χριστὸς μέ τὴ θεότητά του ἐθέωσε καὶ τὴν ἀνθρώπινη σάρκα πού πῆρε καὶ ἔτσι ὅλους ἐμᾶς, ὄχι μέ τὴ φθαρτὴ ἀλλὰ μέ τὴ θεωμένη σάρκα του μᾶς ἀφθαρτοποιεῖ καὶ μᾶς ζωοποιεῖ”. Αὕτη λοιπόν ἦταν ἀνεκαθεν ἡ θέση τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποία ἀμφισβήτησαν διάφοροι αἰρετικοί. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς ἦταν καὶ ὁ Νεστόριος ὁ ὁποῖος ὑποστήριζε πὼς ὁ Χριστὸς εἶχε οὐσιαστικὰ δύο πρόσωπα. Ἄλλος ἦταν ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ ἄλλος ὁ γεννηθεὶς ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας, γιὰ αὐτόν ἀκριβῶς τὸν λόγο ἀποκαλοῦσε τὴν Παναγία ὄχι Θε-

στόκον ἀλλά Χριστοτόκον.

Στήν ἀντίπερα ὄχθη ὁ Εὐτυχῆς, πλανεμένος κι αὐτός, ὑποστήριξε πῶς ὁ Χριστός δέν εἶχε δύο φύσεις, δηλαδή τή θεϊκή καί τήν ἀνθρώπινη, ἀλλά ὅτι εἶχε μόνο μία φύση, τή θεία, καί ὅτι ἀκριβῶς ἀπό αὐτή τή θεία φύση, ἡ ἀνθρώπινη φύση ἀπορροφήθηκε δι' ἀναμίξεως καί συγκράσεως. Ἡ αἵρεση τοῦ Νεστορίου καταδικάστηκε ἀπό τήν Γ' Οἰκουμενική Σύνοδο τῆς Ἐφέσου τό 431, ὅταν βασιλιάς ἦταν ὁ Θεοδοσίος Β, καί ἡ ἄλλη Χριστολογική αἵρεση τοῦ Εὐτυχοῦς καταδικάστηκε ἀπό τήν Δ' Οἰκουμενική Σύνοδο, ἡ ὁποία καταδίκασε τόσο τόν Εὐτυχή ὅσο καί τόν Διόσκορο. Ἡ Σύνοδος συγκλήθηκε τό 451 στή Χαλκηδόνα, ὅταν βασιλεῖς τοῦ Βυζαντίου ἦταν ὁ Μαρκιανός καί ἡ Πουλχερία.

Ἡ Δ' Οἰκουμενική Σύνοδος πραγματοποιήθηκε μετά τήν ψευδοσύνοδο πού ἔγινε τό 449 στόν ναό τῆς Παρθένου Μαρίας στήν Ἐφεσο, στόν τόπο δηλαδή πού εἶχε συνέλθει ἡ Γ' Οἰκουμενική Σύνοδος. Στήν ψευδοσύνοδο αὐτή, προήδρευσε ὁ προστάτης καί ὁμόφρων τοῦ Εὐτυχοῦς, Διόσκορος, Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. Μέλημά της ἦταν ἡ ἐπικύρωση τῶν βλάσφημων δοξασιῶν τοῦ Εὐτυχοῦς καί ἡ καταδίκη τῶν ὑπέρμαχων τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀρχῆς γενομένης ἀπό τόν ἅγιο Φλαβιανό.

Ἡ Δ' Οἰκουμενική Σύνοδος, λοιπόν, ἔγινε μέ πρωτοβουλία τῶν ἁγίων αὐτοκρατόρων Μαρκιανοῦ καί Πουλχερίας, οἱ ὁποῖοι σέ συνεννόηση μέ τόν Πάπα Ρώμης Λέοντα καί Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατόλιο, ἔστειλαν ἐπιστολές σέ ὅλους τοὺς ἐπισκόπους μέ τίς ὁποῖες ἐκαλοῦντο νά παραστοῦν στόν ναό τῆς ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας. Πράγματι, ἑξακόσιοι τριάντα θεοφόροι πατέρες παρέστησαν στήν παρουσία τῶν βασιλέων. Σέ αὐτή καταδικάστηκε ἡ ληστρική σύνοδος τοῦ 449 καί ἀναθεματίσθησαν οἱ ἀρχηγοί τῆς μονοφυσιτικῆς πλάνης, Εὐτυχῆς καί Διόσκορος. Ἐπίσης, ὑπερασπίστηκε τήν ὀρθόδοξη ἀντίληψη περί τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ καί τῶν δύο φύσεών του, καί ἐδικαίωσε τοὺς προμάχους τῆς Ὁρθοδοξί-

ας, ὅπως τόν Φλαβιανό, Ἀρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως, πού ἐμαρτύρησε καί ἐθανατώθη ἀπό τοὺς μονοφυσίτες, ὅπως ἐπίσης καί τόν Πάπα Ρώμης Λέοντα γιά τὰ ὀρθόδοξα φρονήματά του. Ἡ Σύνοδος αὐτή συνέταξε τόν ἐξῆς ὄρο: “Ἀκολουθώντας λοιπόν τίς θέσεις τῶν θεοφόρων πατέρων ὁμολογοῦμε πῶς ὁ Κύριός μας, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, εἶναι ἓνα πρόσωπο πού ἔνωσε ἀσυγχύτως, ἀχωρίστως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως δύο φύσεις, τή θεϊκή καί τήν ἀνθρώπινη. Δέν εἶναι λοιπόν ὁ Χριστός δύο πρόσωπα ἀλλά ἓνα καί μοναδικό πρόσωπο, εἶναι αὐτός τοῦτος ὁ μονογενῆς Υἱός τοῦ Θεοῦ, Θεός Λόγος, ὅπως ἀκριβῶς προφήτευσαν γιά Αὐτόν οἱ προφῆτες, καί ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Κύριος δίδαξε γιά τόν ἑαυτό του, καί ὅπως ἀκριβῶς τό Σύμβολο τῆς Πίστεως πού συνέταξαν οἱ θεοφόροι πατέρες ἀποφαίνεται γιά Αὐτόν.”

Μέ τόν ὄρον αὐτόν τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡ Ἐκκλησία διασφαλίζει τή σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. “Το ἀπρόσληπτον, ἀθεράτευτον”, δηλαδή ὅ,τι δέν προσελήφθη δέν θεραπεύτηκε. Αὐτό σημαίνει πῶς ἂν ὁ Χριστός δέν πῆρε πραγματικά τήν ἀνθρώπινη φύση, αὐτή οὔτε ἀνακαινίσθηκε οὔτε ἀγιάστηκε, καί ἐπομένως τό σχέδιο τῆς θείας οἰκονομίας ἔμεινε ἀνερμάτιστο.

Ἐκτός τῶν ἄλλων νά τονίσουμε πῶς ἡ Δ' Οἰκουμενική Σύνοδος τῆς Χαλκηδόνας, μέ τόν 28ο Κανόνά της, ἀπένειμε ἴσα πρεσβεῖα τιμῆς πρὸς τόν Κωνσταντινουπόλεως μέ τόν Ρώμη. Ἐπίσης σέ αὐτή ἀποκαταστάθηκαν οἱ Θεοδώρητος Κύρου καί Ἐδέσσης Ἰβάν, πού εἶχαν καταδικαστεῖ ἀπό τήν Γ' Οἰκουμενική Σύνοδο ὡς νεστοριανίζοντες, ἀφοῦ προηγουμένως ἀναθεμάτισαν τόν Νεστόριο καί ὅσους δέν ὁμολογοῦσαν τήν Ἁγία Παρθένον, Θεοτόκον.

Χαρακτηριστικό εἶναι τό γεγονός πῶς, μέ τή λήξη τῆς Συνόδου, οἱ αἰρετικοί δέν ἀνένηψαν, ἀλλά ἐπέμεναν στίς αἰρετικές ἀντιλήψεις τους. Αὐτό ἦταν ἐπόμενο, ἀφοῦ ὅπως λέχθηκε καί προηγουμένως ἡ αἵρεση εἶναι ψυχικό πάθος, γέννημα τῆς ἔπαρσης καί τοῦ ἐγωισμοῦ. Τί συμφωνήθηκε λοιπόν; Ἐγραψαν σέ ἓνα τόμο οἱ αἰρετικοί τίς βλάσφημες

ἀπόψεις τους, καί σέ ἄλλο τόμο οἱ ὀρθόδοξοι τίς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας, πού πάντοτε ἐπιστεύοντο γιά τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Ἔβαλαν καί οἱ δυό τούς τόμους τους στό στήθος τῆς ἁγίας Εὐφημίας, τῆς ὁποίας τό ἱερό λείψανο βρισκόταν στόν ὁμώνυμο ναό. Μετά ἀπό λίγες μέρες ἄνοιξαν τή λάρνακα, στήν ὁποία βρισκόταν τό σεπτό λείψανο τῆς ἁγίας καί ὦ τοῦ θαύματος! Ὁ μέν τόμος τῶν ὀρθόδοξων βρέθηκε στίς ἀγκάλες τῆς Ἁγίας, ὁ δέ τόμος τῶν αἰρετικῶν βρέθηκε κάτω ἀπό τά πόδια της. Μέ αὐτόν τόν τρόπο, θεία παρεμβάσει, ἐβεβαιώθη τό θεῖο θέλημα γιά αὐτά πού ἀποφασίστηκαν ἀπό τήν Δ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο.

Ἀξίζει νά τονιστεῖ πώς καταλυτική καί καιρία ὑπήρξε ἡ συμβολή τοῦ ὀρθόδοξου μοναχισμοῦ ἀναφορικά μέ τό θέμα τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ καί τῶν δυό φύσεών του. Ὁ ὀρθόδοξος μοναχισμός, ὡς ἡ ἐμπροσθοφυλακή τῆς στρατευόμενης Ἐκκλησίας ἀλλά καί ὡς βιώνων αὐθεντικά καί ἐμπειρικά τή θεία θεανδρική προσωπικότητα τοῦ Χριστοῦ, ἔδωσε καί στήν προκειμένη περίπτωση τήν αὐθεντική μαρτυρία του. Συγκεκριμένα, τήν ἐποχή ἐκείνη, ζοῦσε στά ὄρια τοῦ Βυζαντίου ἓνας μέγας ὀρθόδοξος νηπτικός πατέρας, πού ἦταν γνωστός γιά τήν ἀγιότητα καί τή θαυματουργική δράση του, ὁ ἅγιος Αὐξέντιος, ὁ Γέρον τῶν Ὄρους τῆς Ὁξείας. Αὐτόν κάλεσαν καί οἱ βασιλεῖς γιά νά ἐκθέσει τίς ἀπόψεις του. Ὁ ἅγιος, ὄντας ταπεινός, ἀντέτεινε πώς τό ἔργο τῆς διδασκαλίας εἶναι τῶν ἀρχιερέων, ἐνῶ ἔργο τῶν μοναχῶν εἶναι νά ὑπακούουν καί νά διδάσκονται. Κατόπιν πέσεων, ὀδηγήθηκε στή Σύνοδο στίς ἐργασίες τῆς ὁποίας, ἀπό ταπεινωση, δέν παρέστη. Τελικά ὁ Πατριάρχης τοῦ ἀνέγνωσε τίς θέσεις τῆς Συνόδου καί, ἀφοῦ τίς δέχθηκε ὡς ὀρθόδοξες, τότε καί οἱ βασιλεῖς ἐπικύρωσαν τίς ἀποφάσεις της.

Ἐκτός ἀπό τόν ἅγιο Αὐξέντιο καί τήν ἁγία Εὐφημία, μέ τήν Δ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο καί συγκεκριμένα μέ τήν ἀποδοχή καί ἐπικύρωση τῶν θέσεών της, συνδέεται καί τό πρόσωπο τοῦ ἁγίου Γελασίου. Διαβάζουμε γι' αὐτό τό γεγονός στό Γεροντικό καί

τά ἀκόλουθα: “Τόν καιρό τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἓνας Αἰγύπτιος μονοφυσίτης μοναχός, ὁ Θεοδόσιος, ἔγινε αἰτία νά ἐξαπλωθεῖ στήν Παλαιστίνη ἡ κακοδοξία τοῦ Διοσκόρου. Αὐτός ἦταν ἐλεεινός, διότι μέ διάφορες μηχανορραφίες τοποθετοῦσε μονοφυσίτες σέ ἐπισκοπές, τῶν ὁποίων οἱ ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι δέν εἶχαν ἀκόμη ἐπιστρέψει ἀπό τή Σύνοδο, καί δημιούργησε μεγάλη ταραχή στήν περιοχή. Λοιπόν αὐτός πῆγε στό μοναστήρι ὅπου ἦταν Ἡγούμενος ὁ ἅγιος Γελάσιος, γιά νά τοῦ ἐξηγήσει τάχα ὅτι ἡ Δ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος ἐπικύρωνε οὐσιαστικά τίς ἀπόψεις τοῦ Νεστορίου. Μέ αὐτόν τόν τρόπο νόμιζε πώς θά ἔπαιρνε μέ τό μέρος του καί τόν Ἅγιο, ὅπως ἔκανε καί μέ πολλούς ἄλλους. Ὁ ἅγιος ὅμως ἔχοντας θεῖο φωτισμό, χωρίς κἂν νά τοῦ ἀπαντήσει, ἔφερε μπροστά του ἓνα μικρό παιδί πού εἶχε ἀναστήσει ἀπό τούς νεκρούς καί τοῦ δήλωσε πώς, ἂν ἤθελε νά μιλήσει γιά θέματα πίστεως, θά μπορούσε νά μιλήσει μέ τό παιδάκι αὐτό, δείχνοντας ἔτσι τήν ἀποστροφή του στίς θέσεις τοῦ Θεοδοσίου. Τελικά, ὁ Θεοδόσιος, μέ τή στήριξη τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων τῆς περιοχῆς, καί μέ βίαιο τρόπο, ἔγινε Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ἀφοῦ ἔδιωξε τόν ὀρθόδοξο Πατριάρχη Ἰουβενάλιο. Διέταξε νά φέρουν μέ τή βία μπροστά του τόν ἅγιο Γελάσιο, καί μέ ἓνα ὑπεροπτικό ὕφος τόν διέταξε νά ἀναθεματίσει τόν ὀρθόδοξο Πατριάρχη Ἰουβενάλιο. Ὁ ἅγιος ἀρνήθηκε, καί ὅταν ὁ Θεοδόσιος εἶδε τήν ἀντίδραση τοῦ κόσμου, ἄφησε τόν Ἅγιο νά φύγει καί διέταξε νά σβηστεῖ ἡ φωτιά, πού εἶχε ἀνάψει γιά νά ριφθεῖ σέ αὐτήν ὁ ἅγιος.” Μέ αὐτόν τόν τρόπο ὁ ἅγιος ἔγινε διαπρύσιος κήρυκας τῶν ἀποφάσεων τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, πού οὐσιαστικά δέν ἦταν τίποτα ἄλλο παρά μία ἐπαναβεβαίωση αὐτοῦ πού πάντα γινόταν δεκτό μέσα στήν Ἐκκλησία, δηλαδή “ὁμολογεῖν ἓνα καί τόν αὐτόν Κύριον Ἰησοῦ Χριστόν, ἐν δυό φύσεσιν, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον.”

Τό ἄκτιστο Φῶς τοῦ Θεοῦ καί τά κτιστά φῶτα τοῦ κόσμου

τοῦ Οἴκ. Ἀνδρέα Γκατζέλη

Ὁ Θεός, ὄντας φῶς στό ὅποιο «σκοτία οὐκ ἔστιν οὐδεμία», ἐμφανίζεται πάντοτε στό φῶς καί ὡς φῶς. (Ἅγιος Σιλουανός ὁ Ἀθωνίτης)

Ἡ ἐμπειρία καί ἡ αἴσθηση τῆς παρουσίας καί τῆς ἐγγύτητας τοῦ Θεοῦ στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μία πραγματικότητα. Ἡ ἐρμηνεία ὅμως, ἡ κατανόηση καί ἡ ἀφομοίωση αὐτῆς τῆς ἐμπειρίας εἶναι ἕνα θέμα δύσκολο καί ἀκανθῶδες. Δέν θά ἦταν ὑπερβολή ἐάν λέγαμε ὅτι πολλές αἰρέσεις πού παρουσιάστηκαν καί παρουσιάζονται στήν ἱστορία, ἐρείδονται ἀκριβῶς σ' αὐτή τή λάθος ἐρμηνεία τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ στόν κόσμο.

Τό βασικό ἐρώτημα πού ἀπαιτεῖ βαθιά ὑπαρξιακή ἀπάντηση εἶναι:

Πῶς σχετίζεται ὁ Θεός μέ τόν κόσμο;

Ὅλες οἱ θρησκείες, οἱ φιλοσοφίες, οἱ ομάδες, τά ἰδεολογικά ρεύματα κ.λ.π. προσπαθοῦν νά δώσουν μία πειστική ἀπάντηση σ' αὐτό τό ἐρώτημα. Ἀπό τήν ἀπάντηση ἐξαρτάται ἐν πολλοῖς ὁ προσανατολισμός τῆς ὑπαρξης καί τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Οἱ ἀπαντήσεις ποικίλουν καί ἐκτείνονται ἀπό τήν τέλεια ὑπερβατικότητα τοῦ θείου καί τήν ἄρνησή του ἢ ἀνικανότητά του νά ἐπικοινωνήσῃ μέ τόν ἄνθρωπο (Ἰσλάμ), ἕως τήν ἀπόλυτη ταύτιση τοῦ θείου μέ τή δημιουργία καί τόν ἄνθρωπο (Ἰνδουισμός, Νέα Ἐποχή).

Ἡ Ἐκκλησία βέβαια ἔχει τίς λαγῶρες καί φωτισμένες ἀλήθειες τῆς πάνω στό θέμα. Ὅχι ὡς ἀποτέλεσμα διανοητικῆς ἐνασχόλησης ἀλλά ὡς φανέρωση καί ἀποκάλυψη τοῦ Ἰδίου τοῦ Θεοῦ στους Ἁγίους Του. Γι' αὐτό καί οἱ ἀπαντήσεις τῆς Ἐκκλησίας

μας σ' αὐτά τά τόσο σοβαρά θέματα διακρίνονται γιά τήν κερμιπαρένια καθαρότητά τους, ἀλλά καί πληροφοροῦν τήν καρδιά τοῦ πιστοῦ γιά τή βεβαιότητα τῆς ἀλήθειάς τους.

Ὁ Θεός λοιπόν γιά τήν Ἐκκλησία μας ἔχει τρεῖς «ἀπόψεις» ἢ «ὄψεις»:

Τό Πρόσωπο - Τήν Οὐσία - Τήν Ἐνέργεια.

Τό Πρόσωπο - Ἐπόσταση εἶναι ὁ ξεχωριστός τρόπος ὑπαρξης τοῦ ὄντος.

Ἡ Οὐσία εἶναι τό περιεχόμενο τοῦ ὄντος.

Καί ἡ Ἐνέργεια εἶναι ὁ τρόπος ἔκφρασης καί ἐκδήλωσης τοῦ ὄντος.

Ἡ Οὐσία καί ἡ Ἐνέργεια εἶναι κοινά ιδιώματα καί στά Τρία Πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Τό Πρόσωπο εἶναι τό μοναδικό ἀκοινωνήτο ιδίωμα καί γι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγο μιλάμε γιά ἕνα μέν Θεό ἀλλά γιά τρία διαφορετικά Πρόσωπα.

Ὅσον ἀφορᾷ τή σχέση τοῦ Θεοῦ μέ τόν κόσμο καί τούς ἀνθρώπους, ξέρουμε ὅτι ἡ Οὐσία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀμέθεκτη καί ἀκοινωνήτος ἀπό τά κτίσματά Του.

Τό δεύτερο Πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ἔγινε καί Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου καί προσέλαβε τήν ἀνθρώπινη φύση. Ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς πρόσληψης ἐγκαινιάστηκε ἕνας νέος τρόπος σχέσης μεταξύ Θεοῦ καί κόσμου. Ἡ σχέση αὐτή εἶναι σχέση βαθιά προσωπική καί ἀγαπητική, βιώνεται δέ μόνο μέσα στήν Ἐκκλησία πού εἶναι τό σῶμα τοῦ Ζῶντος Θεοῦ.

Δυνάμει αὐτῆς τῆς προσωπικῆς σχέσης ὁ ἄνθρωπος, ἐγκεντρισμένος στήν Ἐκκλησία, μετέχει στή Χάρη τοῦ Θεοῦ. Προσφέρει τόν ἑαυτό του καί τόν κόσμο καί τή σχέση του μέ τόν κόσμο στόν Θεό, καί ὁ Θεός τοῦ ἀντι-

προσφέρει τή δική Του κατάσταση καί ζωή. Έτσι μέσα στην ἐκκλησιαστική λατρεία γίνεται ἡ ἀνταλλαγή τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς μέ τόν θεϊκό τρόπο ὑπαρξης.

Μέσα στά πλαίσια αὐτῆς τῆς λατρευτικῆς σχέσης, ἡ ἐμπειρία τῆς ἐγγύτητας τοῦ Θεοῦ γίνεται βίωμα πού ἀπορροφᾷ ὁλόκληρο τόν ἄνθρωπο. Ἄς ἀφήσουμε ὁμως τόν σύγχρονο Ἄγιορείτη Γέροντα Σωφρόνιο Σαχάρωφ νά μᾶς διηγηθεῖ μέ τόν μοναδικά γλαφυρό τρόπο του τή δική του ἐμπειρία:

« ἡ αἴσθηση τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ... ἄλλη αἴσθηση τοῦ Ἄϋλου, αἴσθηση νοερή καί ὄχι λογική, αἴσθηση μ' ἐξουσιαστική δύναμη πού ἀρπάζει τόν ἄνθρωπο σ' ἄλλο κόσμο, ἀλλά τόσο γαλήνια...» Καί σέ ἄλλο σημείο: «Μ' αὐτήν τήν ὑπέροχη αἴσθηση τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ πού ξεχειλίζει τά πάντα συνενώνεται θεά φωτός, ἀλλά φωτός διαφορετικοῦ στή φύση του ἀπό τό φυσικό φῶς. Ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος μένει τότε στό φῶς καί ἐξομειώνεται μέ τό φῶς πού βλέπει, πνευματοποιεῖται ἀπ' αὐτό καί δέν βλέπει καί δέν αισθάνεται οὔτε τή δική του ὑλικότητα οὔτε τήν ὑλικότητα τοῦ κόσμου».

Καταλαβαίνουμε λοιπόν ὅτι τό ἄκτιστο, αἰώνιο, θεῖο καί θεοποιό φῶς εἶναι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Αὐτή ἡ Χάρις μᾶς δίδεται δωρεάν καί ἀπεργάζεται τό ἔργο τῆς σωτηρίας μας. Κατά συνέπεια, ἡ σχέση τοῦ Θεοῦ καί τοῦ κόσμου, πραγματοποιεῖται ἐνεργητικά. Ἄκτιστες Ἐνέργειες καί Θεῖα Χάρις καί Ἄκτιστο Φῶς εἶναι οἱ τρόποι καί οἱ ἔννοιες πού περιγράφουν τό ἄνοιγμα τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν ἄνθρωπο. Εἶναι ἡ θεϊκή συγκατάβαση, γιά νά μπορέσει ὁ ἄνθρωπος νά γνωρίσει ἐμπειρικά καί βιωματικά τόν Θεό, νά ἀποκτήσει αἴσθηση, ὄραση καί γνώση πνευματική. Αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἡ γνώση εἶναι πολύ ἀνώτερη ἀπό τήν αισθητή γνώση, πού ἀποκτοῦμε μέσω τῶν πέντε σωματικῶν αἰσθήσεων, ἀλλά καί ἀπό τή διανοητική γνώση, πού ἀποκτοῦμε μέσω τοῦ νοῦ, τῶν συλλογισμῶν καί τῆς μαθήσεως.»

Στόν ἄνθρωπο ὑπάρχουν τρεῖς τρόποι ἢ μέθοδοι ἢ εἶδη γνώσεως.

Ἡ αισθητική ἢ αισθησιακή γνώση πού βασι-

ζεται στά ἐρεθίσματα τῶν αἰσθήσεων

Ἡ διανοητική γνώση πού εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ μυαλοῦ ἢ τῆς διάνοιας τοῦ ἀνθρώπου

Ἡ πνευματική γνώση πού εἶναι προϊόν τῆς κεκαθαρμένης ἀπό τά πάθη καρδίας τοῦ ἀνθρώπου καί κυρίως αὐτή ἀφορᾷ στή σχέση μέ τόν Θεό.

Γι' αὐτό καί στόν “Ἄγιορείτικο Τόμο”, πού εἶναι ἔργο τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμά, ἀναφέρονται μέ πολλή σαφήνεια καί λεπτότητα τρία εἶδη φωτός, τά ὁποῖα οἱ ἀμύητοι καί ἀτέλεστοι δέν ἠμποροῦν νά διακρίνουν καί τά συγχέουν. Εἶναι ἐν πρώτοις τό αισθητό φῶς, πού ἀντιλαμβάνομαστε μέ τήν αἴσθηση τῆς ὀράσεως· εἶναι ἔπειτα τό νοητό, τό διανοητικό φῶς, τά διάφορα νοήματα, “ἡ ἐν νοήμασι κείμενη γνώσις”, πού ἀντιλαμβάνομαστε μέ τόν νοῦ. Καί τά δύο εἶναι κτιστά φῶτα, πού περιορίζονται καί κινούνται τό καθένα στόν χώρο του ἀνάλογα μέ τή φύση του. Ὑπάρχει ὁμως καί ἓνα τρίτο φῶς, τό θεῖο φῶς, τό ὁποῖο δέν εἶναι οὔτε αισθητό, οὔτε διανοητικό, εἶναι ἄκτιστο καί θεϊκό. Αὐτό εἶναι ὁ ὀρατός χαρακτήρ τῆς θεότητος.

Ἡ πλάνη τῶν διαφόρων αἰρέσεων εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς σύγχυσης τῶν τριῶν αὐτῶν φώτων. Οἱ πάσης κατηγορίας αἰρετικοί, λόγω ὑπερηφανείας δέν ἐμπιστεύονται τόν λογισμό τους σέ διακριτικούς πνευματικούς, ἱκανούς νά τοὺς πληροφορήσουν τί εἶναι κτιστό καί τί ἄκτιστο. Ἐτσι τά προϊόντα τοῦ νοῦ καί τῶν αἰσθήσεων τά ἐκλαμβάνουν ὡς φανερώσεις τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ καί παρασύρονται σέ δρόμους μακράν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος ὁμως ἐξηγεῖ:

« Ἡ ὄραση ἔρχεται μέ ἀκατάληπτο τρόπο. Σέ ὦρα πού δέν προσμένεται. Δέν ἔρχεται οὔτε ἀπ' ἔξω οὔτε ἀπό μέσα, ἀλλ' ἀγκαλιάζει μέ ἀνέκφραστο τρόπο τό πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, εἰσάγοντάς τον στόν κόσμο τοῦ θείου φωτός. Καί δέν μπορεῖ νά πει ἂν βρέθηκε σ' ἔκσταση, δηλαδή ἂν ἡ ψυχὴ του ἦταν ἔξω ἀπό τό σῶμα, γιατί δέν ἀντιλαμβάνεται οὔτε τήν ἐπιστροφή στό σῶμα. Δέν ὑπάρχει, λοιπόν, τίποτε τό παθολογικό σ' αὐτό τό φαι-

νόμενο.

Ὁ Θεός ἐνεργεῖ, ὁ ἄνθρωπος δέχεται. Καί τότε δέν ξέρει οὔτε διάστημα οὔτε χρόνο οὔτε γέννηση οὔτε θάνατο οὔτε φύλο οὔτε ἡλικία οὔτε κοινωνική ἢ ιεραρχική θέση, οὔτε ἄλλες συνθήκες καί σχέσεις τοῦ κόσμου τούτου. Ἦλθε ὁ Κύριος, ἡ ἄναρχη Ζωή καί τό Φῶς τῆς ζωῆς νά ἐπισκεφθεῖ μέ ἔλεος τή μετανοοῦσα ψυχή».

Ἐν κατακλειδί συνοψίζοντας τή σκέψη μας λέμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος σχετίζεται μέ τόν Θεό ὄχι οὐσιαστικά ἀλλά ἐνεργητικά. Ἐπειδή ὁ Θεός τό θέλει, στέλνει τή Χάρη Του στόν ἄνθρωπο καί ὁ ἄνθρωπος ἀξιοποιεῖ τή δωρεά τοῦ Θεοῦ μέ τήν ἐλεύθερη βούλησή του. Ἡ αἴσθηση τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ στούς Ἁγίους παίρνει τή μορφή ὀράσεως θείου Φωτός. Ὑπάρχει ὅμως σαφέστατη διάκριση μεταξύ τοῦ αἰσθητοῦ καί διανοητικοῦ φωτός καί αὐτοῦ τοῦ Θείου Φωτός. Ὁ σύγχρονος μύστης τοῦ Φωτός Γέροντας Σωφρόνιος Σαχάρωφ ἐξηγεῖ:

«Ὁ ἄνθρωπος εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ’

ἐρωτᾶται: τί εἶναι σ’ αὐτόν ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ; Ἡ ἄλλιως: σέ τί ἐγκεῖται αὐτή ἡ εἰκόνα; Στό σῶμα; Στήν ψυχική ἢ στήν ψυχοφυσική σύσταση τοῦ ἀνθρώπου; Στό τριαδικό τῶν ψυχικῶν του δυνάμεων καί ἐκδηλώσεων;... Ἡ ἀπάντηση σ’ αὐτό τό ἐρώτημα εἶναι ἐξαιρετικά πολύπλοκη. Μερικές διαθλάσεις καί ἀνταύγειες τῆς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ δέν ἀποκλείονται σ’ ὅλα ὅσα ἀπαριθμήσαμε, ἀλλά τό πῶ οὐσιαστικό εἶναι ἡ μορφή τῆς ὑπάρξεως. Τό κτιστό ὄν κοινωνεῖ κατά τή δωρεά τῆς εὐδοκίας μέ τήν ἄκτιστη ἄναρχη Ὑπαρξη... Πῶς εἶναι δυνατόν αὐτό; Εἶναι τόσο ἀνεξήγητο ὅσο ἀκατάληπτο καί ἀνεξιχνίαστο εἶναι τό μυστήριο τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου «ἐκ τοῦ μηδενός». Κι ὅμως εἶναι τέτοια ἡ εὐδοκία τοῦ οὐράνιου πατέρα, ὥστε ὁ κτισθεῖς «κατ’ εἰκόνα καί καθ’ ὁμοίωσι» εἶναι προικισμένος μέ τήν ικανότητα νά δεχθεῖ τή θέωση, νά γίνει κοινωνός δηλαδή τῆς θείας ζωῆς, νά λάβει τόν θεῖο τρόπο ὑπάρξεως, νά γίνει Θεός κατά χάρη».

Ὁ Ἅγιος μεγαλομάρτυς Μάμας ὁ Μυροβλύτης

τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Φωτίου Ἰωακείμ

Ὁ ἔνδοξος μεγαλομάρτυς τοῦ Χριστοῦ Μάμας ὑπῆρξε ἀναμφίβολα ἕνας ἀπὸ τοὺς λαοφιλέστερους ἁγίους κατὰ τὴ βυζαντινὴ περίοδο. Σὲ τοῦτο συντέλεσαν ποικίλοι λόγοι: Τὸ πλούσιο θαυματουργικὸ του χάρισμα· ἡ μυροβλυσία τοῦ ἱεροῦ του λειψάνου· τὸ πολυσύχναστο ἐπίκεντρο τιμῆς του, ἡ περιώνυμη δηλαδή πόλη τῆς Καισάρειας, πρωτεύουσα τῆς Καππαδοκίας —πιθανώτατα ὑπῆρξε ὁ ἐπισημότερος ἐορταζόμενος μάρτυρας τῆς πόλης· οἱ πανηγυρικοὶ πρὸς αὐτὸν Λόγοι τῶν Μεγάλων Καππαδοκῶν Πατέρων Βασιλείου καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Κι ἀκόμη τὸ ὅτι ἀπέβη ἐνωρίτατα προστάτης τῶν ἀκριτικῶν στρατιωτικῶν ταγμάτων-ὄριοφυλάκων τῆς περιοχῆς (ἀρχικὰ τῶν Ἰσαύρων Λιμτανέων, καὶ ἀργότερα τῶν Ἀκριτῶν τῆς Καππαδοκίας, τοῦ Ταύρου, τῆς Μεσοποταμίας κ.ἄ. παραμεθορίων περιοχῶν, καθὼς καὶ τῶν Ἀπελατῶν), οἱ ὅποιοι, μὲ τὴ γιὰ στρατιωτικούς λόγους μετακίνησή τους στὶς παραμεσόγειες περιοχές, μετέφεραν εὐλόγα καὶ τὴν τιμὴ τῶν προστατῶν τους ἁγίων, κατεξοχῆν τῶν μαρτύρων Γεωργίου καὶ Μάμαντος.

Παράλληλη πρὸς τὴ διάδοση τιμῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος ὑπῆρξε καὶ ἡ διάδοση τοῦ Βίου του, ἀρχικὰ καὶ κατὰ κύριο λόγο στὰ ἑλληνικά, ἀλλὰ καὶ σὲ μετάφραση στὰ λατινικά, συριακὰ καὶ ἀρμενικά, καὶ πού σώζεται, σὲ διαφορετικὲς μορφές, σὲ ἰκανὸ

ἀριθμὸ χειρογράφων, χρονολογουμένων ἀπὸ τὸν 10ο αἰ. κ. ἕξ. Τὴν ἀρχαιότερη μορφή Βίου του ἀποτελεῖ ὁ λεγόμενος ἑλληνικὸς Βίος, πού συντάχθηκε κατὰ τὸν 5ο αἰώνα καὶ πού ἀποτελέσει τὴν πηγὴ, ὄχι μονάχα τῶν μεταγενέστερων Βίων τοῦ ἁγίου, ἀλλὰ καὶ πηγὴ ἔμπνευσης τῆς σχετικῆς πρὸς τὸ πρόσωπό του εἰκονογραφικῆς καὶ ὑμνογραφικῆς παραγωγῆς. Ὁ ἀνώνυμος συντάκτης τοῦ Βίου τούτου χρησιμοποίησε μίαν προγενέστερὴν του γραπτὴ πηγὴ, ἕνα πρωιμότατο Βίον, πού ἀποδίδεταν στὸν ἀκόλουθο τοῦ ἁγίου καὶ εὐνοῦχο Κλημέντιο: «Ὁ δὲ ἀκόλουθος αὐτοῦ (τοῦ ἁγίου Μάμαντος) εὐνοῦχος, ὄνοματι Κλημέντιος, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν πολιτείαν κατὰ μέρος ἀνεγράφετο, τὴν κατὰ Θεόν τε αὐτοῦ προκοπήν θαυμάζων». Ἀπὸ αὐτὸ τὸν ἀρχαιότατο ἑλληνικὸ Βίον

θὰ σταχυολογήσουμε στὴ συνέχεια τὰ σπουδαιότερα σημεῖα τῆς ἱερῆς καταγωγῆς, τῆς ἰσαγγελῆς πολιτείας καὶ τοῦ Χριστομίμητου μαρτυρίου τοῦ θαυμαστοῦ παιδομάρτυρος Μάμαντος.

Οἱ γονεῖς τοῦ ἁγίου Μάμαντος, ἅγιοι Θεόδοτος καὶ Ρουφίνα, κατάγονταν ἀπὸ τὴν περίφημη πόλη Γάγγρα τῆς περιοχῆς τῆς Παφλαγονίας στὴ βορειοδυτικὴ Μικρὰ Ἀσία, ὅπου γεννήθηκαν κατὰ τὸ πρῶτο μιστὸ τοῦ 3ου αἰώνα. Καὶ οἱ δύο ἦταν εὐλαβεῖς καὶ θεοφοβούμενοι χριστιανοί. Μάλιστα ὁ Θεόδοτος, πού καταγόταν ἀπὸ εὐγενεῖς (ὁ

πατέρας του ήταν ιλλούστριος), τόσο πόθο Θεού είχε, ώστε κήρυσσε άφοβα στους συμπολίτες του τον Χριστό, πράγμα που συνέχισε και όταν ξέσπασαν οι γενικοί κατά των χριστιανών διωγμοί στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία επί Δεκίου, στα 250-251. Τούτο όταν πληροφορήθηκε ο άρχοντας της Γάγγρας Άλέξανδρος, κάλεσε τον Θεόδοτο να απολογηθεί, απειλώντας τον με τιμωρίες αν δεν θυσίαζε στα είδωλα απαρνούμενος τον Χριστό. Ο Θεόδοτος με θάρρος του άπάντησε ότι δεν είχε δικαίωμα να τον βασανίσει, καθώς είχε εύγενική καταγωγή. Γι' αυτό και ο Άλέξανδρος τον παρέπεμψε για εξέταση στον ήγεμόνα της ευρύτερης βορειοδυτικής Μικρασίας, που τότε είχε έδρα την περίφημη πόλη Καισάρεια της Καπαδοκίας. Τον Θεόδοτο ακολούθησε ή σύζυγός του, που κνοφορούσε τότε και πλησίαζε να γεννήσει. Ο ήγεμόνας της Καισάρειας, αφού διάβασε την αναφορά του ήγεμόνα Άλέξανδρου, πρόσταξε να φυλακίσουν τον Θεόδοτο. Στη φυλακή μπήκε μαζί του και ή Ρουφίνα. Έκει ο Θεόδοτος έκανε θερμή προσευχή να τον στηρίξει ο Κύριος μέχρι τέλους στην όμολογία της πίστης και άμέσως παρέδωσε την ψυχή του. Η Ρουφίνα, βλέποντας την άπροσδόκητη τελείωση του συζύγου της, πολύ λυπήθηκε και από την όδύνη γέννησε. Προσευχήθηκε τότε με πόνο ψυχής να λάβει κι εκείνης την ψυχή ο Κύριος και να αναλάβει, ως πατέρας των όρφανών, τή φροντίδα του νεογνού. Και, άσπαζόμενη τὸ σκίγνωμα του Θεόδοτου, έκοιμήθη και εκείνη έν Κυρίῳ.

Η αναφορά στον Βίο σε διωγμούς την περίοδο γέννησης του Μάμαντος και στη φυλάκιση των γονέων του για τή χριστιανική τους πίστη, συνάδει πλήρως με

τά ιστορικά δεδομένα τής εποχής: Κατά τὸ διάστημα των έτων 253-260, αυτοκράτορες στη Ρώμη ήταν ο Βαλλεριανός με τὸν υιό του Γαλλινό. Κατά δὲ τὸ έτος 257 ο Βαλλεριανός εξέδωσε τὸ πρώτο του έδικτο (διάταγμα) γενικού διωγμοῦ κατά των χριστιανών, για να εκδώσει και ένα δεύτερο κατά τὸν Αύγουστο του έπομένου έτους 258. Τὸ δεύτερο τούτο διάταγμα, που εκδόθηκε για να καλύψει τὰ κενὰ του πρώτου, μεταξύ άλλων προνοούσε ότι οι συγκλητικοί και, γενικά, οι άρχοντες με ύψηλή καταγωγή και άξιώματα που όμολογούσαν ότι ήταν χριστιανοί, θα άποστερούνταν τήν περιου-

σία και τὸ άξίωμά τους και, αν επέμεναν στη χριστιανική τους όμολογία, θα ύφίσταντο κεφαλική τιμωρία (άποκεφαλισμό). Ο άγιος Μάμας, όταν μαρτύρησε, ήταν περίπου 15-16 έτων. Έπομένως είχε γεννηθεί περι τὰ έτη 257-258, όπότεν έκοιμήθηκαν στην όμολογία τής πίστης οι γονεῖς του.

Κατά τὸ βράδυ τής ήμέρας που τελειώθηκαν οι γονεῖς του Μάμαντος, άγγελος Κυρίου έμφανίσθηκε σε μία εύλαβέστατη άτεκνη χήρα και άρχόντισσα, που λεγόταν Άμμία, και τήν πρόστα-

ξε να πάει να ζητήσει από τὸν άρχοντα τής Καισάρειας τὰ σώματα των μαρτύρων και να τὰ ένταφιάσει με τήν πρέπουσα τιμή, τὸ δὲ νεογέννητο άγοράκι να τὸ άναθρέψει σαν παιδί της. Και ή Άμμία άμέσως εκτέλεσε τήν προσταγή του άγγέλου.

Όταν έγινε ένός έτους τὸ παιδί, τὸ πήρε στην άγκαλιά της ή θετή του μητέρα και τὸ φίλησε. Κι αυτό άμέσως εἶπε «άμμά», που θα πει μητέρα! Στη χαρά της αὐτὴ ή Άμμία, κάλεσε τὸς έπίσημους και άρχοντες τής πόλης και τὸς παρέθεσε πλούσιο γεῦμα. Κι όταν αὐτοὶ πληροφορήθηκαν

πώς αποκάλεσε τὸ βρέφος τὴν Ἀμμία, ὅλοι μὲ ἓνα στόμα εἶπαν νὰ τὸ ὀνομάσει Μάμα, ὅπως καὶ ἔγινε. Ὅσο μεγάλωνε σὲ ἡλικία ὁ Μάμας, αὐξανε σὲ σύνεση καὶ σοφία. Γι' αὐτὸ ὅταν ἔγινε πενταετής, ἡ Ἀμμία τὸν ἔστειλε στὸν δάσκαλο Ἀρίστωνα νὰ ἀρχίσει νὰ μαθαίνει γράμματα, παραχωρώντάς του καὶ ἓνα νεαρὸ δούλο, ὡς βοηθὸ καὶ συνοδὸ στὸ σχολεῖο, πὺν λεγόταν Κλημέντιος. Σύντομα ὁ Μάμας ξεπέρασε στὴ φρόνηση καὶ μάθηση ὅλους τοὺς συμμαθητές του. Ἀφοῦ ἔγινε ἕξι ἐτῶν ὁ Μάμας, κοιμήθηκε ἐν Κυρίῳ ἡ Ἀμμία, ἀφήνοντάς τον κληρονόμο τῆς περιουσίας της.

Ὅταν ἔγινε αὐτοκράτορας ὁ Αὐρηλιανὸς (270-275), ἐξέδωσε πρόσταγμα γενικῆς θυσίας στοὺς ψευδοθεοὺς σ' ὅλη τὴν αὐτοκρατορία. Στὴν Καισάρεια μετέβη ἓνας σκληρὸς ἐκπρόσωπος τοῦ αὐτοκράτορα, ὁ Δημόκριτος, πὺν πρόσταξε τοὺς δασκάλους τῆς πόλης νὰ μεταβούν τὴν ἡμέρα τοῦ Δία στὰ εἰδωλεῖα νὰ προσφέρουν θυσία. Καί, ἐνῶ ὅλες οἱ σχολῆς πῆγαιναν καὶ θυσίαζαν, μόνο οἱ συμμαθητές τοῦ Μάμαντος ἀρνοῦνταν νὰ λατρεύσουν τὰ εἰδωλα, καθὼς διδάσκονταν ἀπὸ αὐτὸν τὴν πίστη στὸν ἀληθινὸ Θεό.

Ὁ Δημόκριτος πληροφορήθηκε τὸ γεγονός, καὶ κάλεσε τὸν μικρὸ Μάμα νὰ ἀπολογηθεῖ. Παρόλες τὶς κολακείες καὶ ἀπειλές τοῦ τυράννου, ὁ Μάμας παρέμεινε ἀκλόνητος στὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ. Μάλιστα τοῦ τόνισε πὺς δὲν εἶχε ἐξουσία νὰ τὸν κακοποιήσει, ὡς καταγόμενο ἀπὸ εὐγενεῖς. Τότε ὁ τύραννος, γεμάτος θυμὸ, πρόσταξε νὰ τὸν ὀδηγήσουν σιδηροδέσμιος ἀπὸ τὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας στὶς Αἰγές τῆς Κιλικίας, γιὰ νὰ κριθεῖ ἐκεῖ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν αὐτοκράτορα. Πράγματι, ὁ Αὐρηλιανὸς

μεταξὺ τῶν ἐτῶν 270 καὶ 272 ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς βασίλισσας τῆς Παλμύρας Ζηνοβίας (267-272). Σύμφωνα δὲ μὲ τὴ σύγχρονη ἔρευνα σχετικὰ πρὸς τὴν πορεία πὺν ἀκολούθησε ὁ Αὐρηλιανὸς κατὰ τὴν ἐν λόγω ἐκστρατεία του, διήλθε μὲ βεβαιότητα ἀπὸ τὴν παραθαλάσσια πόλη τῶν Αἰγῶν τῆς Κιλικίας.

Φθάνοντας στὶς Αἰγές, ὁ Ἅγιος ὀδηγήθηκε ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορα, πὺν τὸν ἀνέκρινε μὲ κάθε αὐστηρότητα. Καὶ πάλιν ὁ παιδομάρτυρας ὁμολόγησε μὲ γενναιότητα τὸν Χριστό, εἰρωνευόμενος τὰ ἀναίσθητα καὶ ἄψυχα εἰδωλα. Ὁ τύραννος, ὀργισμένος καὶ κατησχυμμένος ἀπὸ ἓνα παιδάκι, πρόσταξε καί, ἀφοῦ τὸν κτύπησαν μὲ πέτρες στὸ στόμα, τοῦ πρόσδεσαν στὸν λαιμὸ ἓνα μεγάλο μολύβδινο βαρίδι, γιὰ νὰ τὸν ρίξουν

στὴ θάλασσα νὰ πνιγεῖ. Ἄγγελος ὅμως Κυρίου ἐμφανίσθηκε καὶ φόβησε τοὺς στρατιῶτες-δημίους μέσα στὸ σκάφος, πὺν ἐπέστρεψαν στὴν ξηρὰ καὶ ἔφυγαν τρομαγμένοι. Καθ' ὑπόδειξη δὲ τοῦ ἀγγέλου, ὁ

Μάμας μετέβη στὸ ὄρος Ἀργαῖον τῆς Καισάρειας, ὅπου ἔζησε ἀκόμη ἓνα ἕως δύο ἔτη. Ἐκεῖ, μὲ πρόσταγμα Θεοῦ, ἔλαβε ἐξ οὐρανοῦ ράβδο θαυματουργὴ καὶ ἅγιο Εὐαγγέλιο, μὲ τὰ ὁποῖα ἐξημέρωνε τὰ ἄγρια θηρία τοῦ βουνοῦ καὶ ἄρμεγε τὰ θηλυκὰ ἀπὸ αὐτά, ἔπηξε τυρί, μὲ τὸ ὁποῖο καὶ ὁ ἴδιος τρεφόταν καὶ ἔδινε καὶ στοὺς πτωχοὺς τῆς Καισάρειας. Ἐκτίσε ἀκόμη μικρὸ ναό, ὅπου λάτρευε τὸν Κύριο.

Ὅταν οἱ εἰδωλολάτρες πληροφορήθηκαν τὰ θαυμαστὰ σημεῖα, πὺν ὁ Μάμας τελούσε στὸ βουνό, φθόνησαν, καὶ τὸν κατήγγειλαν στὸν νέο ἡγεμόνα τῆς Καισάρειας Ἀλέξανδρο, ὅτι τάχα ἦταν μάγος καὶ μὲ μαγικὲς τέχνες ἡμέρωνε τὰ ἄγρια θηρία.

Τότε αὐτὸς ἔστειλε στρατιῶτες νὰ τὸν συλλάβουν. Τοὺς συνάντησε ὁ ἅγιος καὶ τοὺς ρώτησε τί ἔψαχναν. Αὐτοὶ τοῦ εἶπαν γιατί εἶχαν μεταβεί ἐκεῖ, κι ὁ Μάμας τοὺς κάλεσε νὰ τοὺς προσφέρει ψωμὶ καὶ τυρὶ καὶ τοὺς ὑποσχέθηκε νὰ τοὺς ὑποδείξει αὐτὸν ποὺ ἀναζητοῦσαν. Ἐνῶ τρώγανε, μαζεύτηκαν ἐκεῖ τὰ ἄγρια ζῶα κατὰ τὴ συνήθειά τους, ποὺ φόβησαν τοὺς στρατιῶτες. Ὁ Ἅγιος τοὺς καθησύχασε, τοὺς εἶπε ὅτι αὐτὸς ἦταν ὁ Μάμας ποὺ ἀναζητοῦσαν καὶ τοὺς ἐξήγησε πὼς τὰ ζῶα τὰ ἐξημέρωνε μὲ τὴ δύναμη τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ποὺ λάτρευε, κι ὄχι μὲ μαγικὲς κακοτεχνίες. Κατόπιν τοὺς προέτρειψε νὰ ἐπιστρέψουν καὶ νὰ τὸν ἀναμένουν στὴν πύλη τῆς Καισάρειας καὶ θὰ ἐρχόταν σύντομα. Πρὶν ὅμως ἀπέλθει πρὸς τὸ μαρτύριο, μὲ ὑπόδειξη τοῦ Κυρίου κάλεσε μεγάλο λιοντάρη ἀπὸ τὴν ἔρημο, καὶ τοῦ εἶπε ὅτι, ὅταν αὐτὸς θὰ θηριομαχοῦσε στὸ στάδιο, θὰ τὸ ἔφερναν κι αὐτὸ ἐναντίον του, καὶ τότε νὰ πρᾶξει ἐκεῖνο ποὺ θὰ τὸ προστάξει ὁ Θεός.

Μετέβη λοιπὸν ὁ Μάμας στὴν Καισάρεια καὶ ὁδηγήθηκε μπροστὰ στὸν ἡγεμόνα Ἀλέξανδρο, ποὺ τὸν ἐξέτασε γιὰ τὶς δῆθεν μαγεῖες του. Κι ὅταν ὁ παιδομάρτυρας τοῦ ξεκαθάρισε πὼς, ὄχι μόνο δὲν ἦταν μάγος, ἀλλὰ λάτρευε τὴν Ἁγία Τριάδα, ὁ τύραννος τὸν ἀνάγκασε νὰ ἀρνηθεῖ τὴν πίστη του καὶ νὰ θυσιάσει στὰ εἰδῶλα. Μετὰ τὴ θαρραλέα ὁμολογία τοῦ μάρτυρα, ὁ ἡγεμόνας πρόσταξε νὰ ἀρχίσουν τὰ βασανιστήρια. Πρῶτα τὸν κρέμασαν σὲ τιμωρητικὸ ξύλο καὶ τὸν ἔξεσαν ἀπάνθρωπα σὲ ὅλο τὸ σῶμα μέχρι τὰ σπλάχνα. Ὁ Ἅγιος ὅμως ἄχνα δὲν ἔβγαλε, μόνο προσευχόταν θερμὰ νὰ τὸν ἐνισχύσει ὁ Κύριος ἕως τέλους. Κατόπιν τὸν ἔριξαν σὲ καμίνι ποὺ εἶχαν πυρῶσει ἐπὶ τρεῖς μέρες, ὅπου τὸν ἄφησαν γιὰ πέντε μέρες. Ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τὸν διαφύλαξε ἀβλαβῆ, ἀποστέλλοντάς του ἀγγέλους, μὲ τοὺς ὁποῖους συνδοξολογοῦσε τὸν Θεό, ὅπως παλαιὰ οἱ τρεῖς Παῖδες στὴ Βαβυλώνα. Ὅταν εἶδε τὴν ὑπερθαύμαστη διάσωσή του ὁ τύραννος, διέταξε νὰ τὸν ρίξουν στὰ ἄγρια θηρία στὸ στάδιο. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ τιθάσσευε τὴν ἀγριότητα τῶν θηρί-

ων, ποὺ σεβάστηκαν καὶ προσκυνοῦσαν τὸν μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ. Τότε ἀπέλυσαν ἐναντίον του καὶ τὸ λιοντάρη ποὺ προαναφέραμε, κι αὐτὸ ὄρμησε ἐναντίον τῶν θεατῶν, καὶ κατασπάραξε πολλοὺς εἰδωλολάτρεις καὶ Ἰουδαίους. Τέλος, ὁ τυφλωμένος στὴν ψυχὴ Ἀλέξανδρος πρόσταξε νὰ φονευθεῖ στὸ στάδιο ὁ μάρτυρας ἀπὸ τάγμα ἱππικοῦ. Πράγματι, ἓνας μονομάχος κτύπησε τὸν Μάμαντα μὲ τρίαίνα στὴν κοιλιά καὶ χύθηκαν ἔξω τὰ σπλάχνα του. Φωνὴ τότε ἀκούστηκε ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, ποὺ τὸν καλοῦσε νὰ ἀπολαύσει τὰ ἀγαθὰ τῆς αἰώνιας ζωῆς. Κι ὁ γενναιοῦτατος παιδομάρτυρας, κρατώντας τὰ χυμένα του σπλάχνα, περπάτησε περὶ τὸ μισὸ χιλιόμετρο ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, βρῆκε ἓνα σπήλαιο καί, ἐπάνω σὲ μιὰ πέτρα, παρέδωσε τὸ πνεῦμα του στὸν Κύριο, γιὰ τὸν Ὅποιο τόσα βάσανα ὑπέμεινε. Τελειώθηκε δὲ μαρτυρικὰ στὴν Καισάρεια ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Αὐρηλιανοῦ, πιθανώτατα κατὰ τὴν 2α Σεπτεμβρίου τοῦ 273 ἢ τοῦ 274, σὲ ἡλικία 15 ἢ 16 ἐτῶν.

* * *

Ἐπίκεντρο τιμῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος ὑπῆρξε ἀσφαλῶς ἡ Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας. Ἡ τοποθεσία, στὴν ὁποία μετέβη καὶ παρέδωσε τὸ πνεῦμα ὁ Ἅγιος μετὰ τὸ μαρτύριό του, πρέπει νὰ ταυτισθεῖ μὲ τὸν χώρο, ὅπου ἀργότερα ἀνοικοδομήθηκε τὸ Μαρτύριο (ναός), στὸ ὁποῖο περιλαμβανόταν ὁ τάφος του. Τὸ Μαρτύριο αὐτὸ συνέχισε νὰ ὑπάρχει ἐπὶ αἰῶνες, καὶ μετὰ τὴ σταδιακὴ μετακομιδὴ τῶν λειψάνων τοῦ Ἁγίου. Σύμφωνα μὲ ἐγκυρες πληροφορίες, κατὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα τὰ χαλάσματα παλιᾶς ἐκκλησίας κοντὰ στὸ ἀρχαῖο στάδιο τῆς Καισάρειας ταυτίζονταν μὲ ἀσφάλεια μὲ τὴν ἄλλοτε περιλάμπρη βασιλικὴ τοῦ ἁγίου Μάμαντος. Ἀπὸ τὰ χαλάσματα ὅμως αὐτά, γνωστὰ μὲ τὸ ὄνομα Ντελικλί-Τάς, δηλαδὴ τρυπημένη πέτρα, ἤδη λίγο πρὶν τὴν ἔξοδο τῶν Ἑλλήνων τὸ 1924, τίποτα δὲν παρέμεινε στὴ θέση του, ἔνεκα ἀρπαγῆς τοῦ οἰκοδομικοῦ ἐκεῖ ὑλικοῦ πρὸς ἀνέγερση ἄλλων κτιρίων, παρὰ μόνη μία μεγάλη τρύπια πέτρα. Ἀπὸ τὴν τρύπια ἐκείνη πέτρα χριστιανοὶ καὶ

μουσουλμάνοι περνούσαν τὰ ἄρρωστα παιδάκια καί, ὅσα ἦταν νὰ ζήσουν, γίνονταν ἀμέσως καλά.

Ἀσφαλῶς παρατηρεῖται πρωιμότητα διάδοσης τῆς τιμῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν τιμῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου Μάμαντος, ποῦ ἐξακτινώνεται ὄχι μόνο σ' ὅλη τὴ Μικρασία, ἀλλ' ἐπεκτείνεται ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη ἕως τὴ Συροπαλαιστίνη καὶ τὰ ἑλληνικὰ νησιά τῆς Κύπρου, Κρήτης καὶ ἀλλοῦ, γιὰ νὰ φθάσει μέχρι καὶ τὴ Γαλλία! Ὅταν οἱ Σταυροφόροι τῆς Δ' Σταυροφορίας κατέλαβαν τὸ 1204 τὴν Κωνσταντινούπολη, μεταξὺ τῶν πολλῶν τιμαλφῶν καὶ ἱερῶν λειψάνων ποῦ ἀφάρπασαν ἦταν καὶ ἡ τιμία κάρα τοῦ ἁγίου Μάμαντος, ποῦ τὸ 1209 θὰ καταλήξει στὴν πόλη Langres τῆς Γαλλίας. Ἡ ἁγία κάρα διατηρεῖ τὴ σταυρόσχημη βυζαντινὴ ἀργυρῆ λειψανοθήκη-ἐπένδυσή της καὶ φέρει ἐγγράφη ἐπιγραφή, «ΑΓΙΟΣ ΜΑΜΑΣ». Περαιτέρω, ἀνὰ ἓνα τεμάχιο τῆς κάρας τοῦ ἁγίου Μάμαντος (προφανῶς ἀπὸ τὸ κάτω τῆς τμήμα, ποῦ ἐλλείπει ἀπὸ τὸ λειψανο τῆς Langres), βρίσκεται στίς μονὲς Φιλοθέου Ἁγίου Ὁρους καὶ Ἁγίου Γεωργίου Ἡλίων στὴν Αἰδηψὸ τῆς Εὐβοίας.

Ἡ Κύπρος δὲν ὑστέρησε τῆς πλούσιας χάρις τοῦ ἁγίου Μάμαντος. Τὸ πόσο πρῶιμη ὑπῆρξε ἡ ἐδῶ τιμὴ τοῦ λαοφίλητου τούτου παιδομάρτυρα δὲν μᾶς εἶναι ἀκριβῶς γνωστό. Πιθανώτατα οἱ ρίζες τῆς τιμῆς αὐτῆς νὰ συνδέονται, τόσο μὲ τὶς ἀνὰ τοὺς αἰῶνες γνωστὲς ζωῆς σχέσεις τῆς μεγαλονήσου μὲ τὰ νότια τῆς Μικρασίας παρᾶλια, ὅσο καὶ τὴν κατὰ τοὺς μεσοβυζαντινοὺς χρόνους ἔλευση καὶ ὑπηρεσία στὸ νησι ἀκριτικῶν στρατιωτικῶν ταγμάτων (Ἀκριτῶν-Μαρδαίτων), ὅπως πιὸ πάνω ἀνα-

φέραμε. Ἄλλο πρόβλημα, ποῦ παραμένει ἀκόμη ἀνοιχτό, εἶναι τὸ πότε ἔρχεται στὸ νησι ἡ λάρνακα μὲ τὰ τίμα λειψανά του, ποῦ βρίσκεται μέχρι σήμερα ἐντοιχισμένη στὸν ὁμώνυμό του ναὸ στὴ Μόρφου, καθεδρικό ναὸ τῆς Μητροπόλεως Μόρφου, τῆς ὁποίας εἶναι καὶ ὁ πολιούχος ἅγιος. Δὲν ἀποκλείεται ὁ ἀρχικὸς ναὸς (βασιλικὴ βου αἰ.) στὴ θέση τοῦ σημερινοῦ ναοῦ νὰ σχετίζεται μὲ τὴν τότε ἔλευση τῆς λάρνακας αὐτῆς, καὶ νὰ σήμανε τὶς ἀπαρχῆς τῆς ἐδῶ τιμῆς του. Τοιχογραφίες καὶ φορητὲς εἰκόνες τοῦ Ἁγίου σώζονται στὴν Κύπρο ἀπὸ τὸν 12ο/13ο αἰ. Ἀκόμη, ὑπάρχουν σὲ λειτουργία ἢ ἐρειπωμένοι 71 ναοὶ καὶ μονὲς στὸ ὄνομά του στὸ

νησι μας, ἐνῶ ἓνα χωριὸ τῆς ἐπαρχίας Λεμεσοῦ φέρει τὸ εὐλογημένο του ὄνομα.

Νά, λοιπόν, ἓνα σπουδαῖο πρότυπο ἔφηβου ἁγίου πρὸς μίμηση. Ἐνὸς λαμπροῦ ἀστέρα τοῦ νοητοῦ στερεώματος, ποῦ μὲ τὴ γέννησή του ἔμεινε ὀρφανὸς ἀπὸ τοὺς ἐπίγειους ἁγίους τοῦ γονεῖς, ἀλλ' ὄχι ἀπὸ τὴν ἀλάνθαστη πρόνοια τοῦ Οὐράνιου Πατέρα. Ποῦ ἀπὸ τὴν παιδικὴν τοῦ ἡλικία ὁμολόγησε ἀπτότητα Χριστὸν «ἐνώπιον τυράννων καὶ βα-

σιλέων», χωρὶς νὰ τὸν θέλξει τίποτα τοῦ κόσμου τούτου. Ποῦ ὑπέμεινε πάνδεινα κολαστήρια γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Λυτρωτῆ καὶ Σωτήρα του, γιὰ τὸν Ὅποιο κένωσε καὶ τὴν τελευταία σταλαγματιὰ τοῦ αἵματός του. Γι' αὐτὸ καὶ ἐπάξια δοξάσθηκε ἀπὸ τὸν Δικαιοκρίτη Κύριο καὶ στὸν οὐρανό, καὶ στὴ γῆ. Καί, μὲ τὴ θεόδοτη χάρι ποῦ πλούτησε, θεραπεύει τὶς ψυχῆς καὶ τὰ σώματα ὄσων τὸν ἐπικαλοῦνται μὲ πίστη καὶ προστρέχουν μὲ εὐλάβεια στὴ σκέπη του. Ταῖς αὐτοῦ ἁγίαις πρεσβείαις, Χριστέ ὁ Θεός, ἐλέησον καὶ σώσον ἡμᾶς. Ἀμήν!

Ὁ Ἅγιος μεγαλομάρτυς Εὐστάθιος, ἡ σύζυγός του Θεοπίστη καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν Ἀγάπιος καὶ Θεόπιστος

Ὁ ἅγιος Εὐστάθιος, Ρωμαῖος στήν καταγωγή, ἦταν στρατηλάτης τοῦ αυτοκράτορος Τραϊανοῦ (98–117). Ὃταν ἀκόμη ἦταν εἰδωλολάτρης καὶ ὀνομαζόταν Πλακίδας, ἦταν περιβόητος γιὰ τίς ἀρετές καὶ τίς ἐλεημοσύνες του. Ὁ Θεός, βλέποντας τὴν καλὴ διάθεση τῆς ψυχῆς του, τοῦ ἀποκαλύφθηκε μὲ τρόπο παρόμοιο πρὸς ἐκεῖνον πού χρησιμοποίησε καὶ στὸν ἀπόστολο Παῦλο. Κάποια μέρα πού ὁ Πλακίδας εἶχε βγεῖ γιὰ κυνήγι στό δάσος, καθὼς κατεδίωκε ἓνα μεγάλο ἐλάφι, εἶδε ἀνάμεσα στὰ κέρατά του λαμπρότατο σταυρό καὶ τὴ μορφή τοῦ Χριστοῦ πού τοῦ ἔλεγε: «Πλακίδα, γιατί μέ διώκεις; Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, τὸν ὁποῖον ἐσύ, χωρὶς νά γνωρίζεις, λατρεύεις μέ τὰ ἀγαθὰ σου ἔργα. Ἦλθα στή γῆ μέ μορφή ἀνθρώπου, γιὰ νά σώσω τό ἀνθρώπινο γένος καὶ σήμερα σοῦ ἐμφανίσθηκα, γιὰ νά σέ συλλάβω στὰ δίκτυα τῆς φιλανθρωπίας μου». Ἐντρομος ὁ Πλακίδας ἔπεσε ἀπό τό ἄλογό του στή γῆ καὶ γιὰ πολλή ὥρα ἔμεινε ἀναίσθητος. Ὃταν συνήλθε, ὁ Χριστός τοῦ βεβαίωσε τὴν ἀuthenticότητα τῆς ὀράσεώς του, λέγοντας ὅτι εἶναι ὁ ἀληθινός Θεός, ὁ δημιουργός του οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, καὶ ὅτι ἀπό ἀμετρη ἀγάπη προσέλαβε τὴν ἀνθρώπινη φύση. Ὁ Πλακίδας πίστευσε ἀπό τὰ βάθη τῆς καρδιάς του καὶ βαπτίσθηκε μέ ὅλη του τὴν οἰκογένεια, μετονομασθεῖς αὐτός μέν Εὐστάθιος, ἡ σύζυγός του ἀπὸ Τατιανή, Θεοπίστη, καὶ οἱ δύο υἱοὶ του Ἀγάπιος καὶ Θεόπιστος. Ὁ Κύριος τοῦ ἐμφανίσθηκε γιὰ ἄλλη μία φορά καὶ τοῦ προανήγγειλε ὅτι θά ὑποφέρει μεγάλες δοκιμασίες ἀπὸ τὸν διάβολο, ὅπως ὁ Ἰώβ, ἀλλά ἡ θεία χάρις δέν θά τὸν ἐγκαταλείψει.

Πράγματι, μετὰ ἀπὸ λίγες ἡμέρες ὁ Εὐστάθιος ἔχασε ὅλη του τὴν περιουσία καί,

πάμπτωχος πλέον, ἀπεφάσισε νά ἀναχωρήσει κρυφά μέ τὴν οἰκογένειά του σέ ξένους τόπους, ὥστε νά ἀποφύγει τό ὄνειδος τῆς ρωμαϊκῆς κοινωνίας. Φθάνοντας μέ πλοῖο στήν Αἴγυπτο, ὁ καπετάνιος, ἄνθρωπος βάρβαρος καὶ σκληρός, κατὰ τὴν ὥρα τῆς ἀποβιβάσεως κράτησε τὴ Θεοπίστη, προφασιζόμενος πὼς δέν τοῦ εἶχαν πληρώσει ὅλο τό ναῦλο. Μέ δάκρυα καὶ στεναγμούς ὁ Εὐστάθιος συνέχισε τὸν δρόμο του ἔχοντας παρηγοριά τὰ δύο μικρὰ παιδιὰ του. Καθὼς προσπαθοῦσε νά τὰ περάσει ἓνα ἓνα ἀπὸ κάποιο ποτάμι, ἓνα λιοντάρι καὶ ἓνας λύκος τοῦ τὰ ἄρπαξαν καὶ αὐτὰ, ἀφήνοντας τὸν νέο Ἰώβ ἔρημο καὶ συντετριμμένο μέ μοναδικό του στήριγμα τὴν πίστη καὶ τὴν ἐλπίδα του στό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄλλοτε ἔνδοξος Ρωμαῖος ἀριστοκράτης, ἀδαμάντινος στήν ὑπομονή, μετέβαινε τώρα ἀπὸ τόπο σέ τόπο ζώντας μέ μικροδουλειές, ἕως ὅτου ἐγκαταστάθηκε στήν πόλη Βάδισσο. Ἐκεῖ διορίσθηκε φύλακας τῶν ὀπωροφόρων δένδρων γιὰ δεκαπέντε χρόνια.

Τὸν καιρό ἐκεῖνο συνέβη οἱ βάρβαροι, στοὺς ὁποίους εἶχε ὀδηγηθεῖ ἡ Θεοπίστη, νά ἐπαναστατήσουν, οἱ δὲ Ρωμαῖοι δέν εὗρισκαν στρατηγὸ ἰκανὸ νά ἡγηθεῖ τοῦ πολέμου. Τότε ὁ βασιλεὺς θυμήθηκε τίς πολλές ἀνδραγαθίες καὶ νίκες τοῦ Πλακίδα κατὰ τῶν βαρβάρων καὶ ἔστειλε ἀνθρώπους νά τὸν ἀναζητήσουν καὶ νά τὸν ἐπαναφέρουν στή Ρώμη. Ὃταν ὁ Εὐστάθιος παρουσιάστηκε στὰ ἀνάκτορα, ἦταν τόσο ἀλλαγμένος στήν ὄψη ἀπὸ τίς κακουχίες καὶ τίς θλίψεις, πού μέ δυσκολία ἀναγνωρίσθηκε. Ὁ αὐτοκράτορας τοῦ ἀπέδωσε τοὺς παλαιούς του τίτλους καὶ τὴν περιουσία του καὶ τὸν ἔθεσε ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ρωμαϊκῶν στρατευμάτων. Ἐπειδὴ οἱ στρατιωτικὲς δυνάμεις βρέθη-

καν πολύ λιγότερες από όσες χρειάζονταν, διατάχθηκε γενική στρατολογία νεοσυλλέκτων, στην οποία καταγράφηκαν, ως ξένα και άπροστάτευτα, και τὰ παιδιά του Άγιου, τὰ οποία ποιμένες είχαν διασώσει από τὰ στόματα τών θηρίων. Βλέποντάς τα ο Ευστάθιος ωραιότατα και ευγενή, χωρίς να καταλάβει ότι ήταν παιδιά του, τὰ κράτησε ως ακόλουθους του και τὰ διέταξε να συντρώνουν στο τραπέζι του.

Κατά τόν πόλεμο αυτό ο Ευστάθιος κατέλαβε και τήν πόλη, στην οποία βρισκόταν ή σύζυγός του Θεοπίστη. Από θεία πρόνοια κατέλυσε στην οικία όπου εκείνη έμενε, και έστησε τή σκηνή του στον κήπο της. Μία ήμέρα ο Άγάπιος και ο Θεοπίστος καθισμένοι στον κήπο διηγούνται τίσ αναμνήσεις τους από τήν παιδική τους ήλικία. Η Θεοπίστη άκουσε τή συζήτησή τους και έννόησε ότι ήταν τὰ παιδιά της· αναγνωρίζοντας δέ στο πρόσωπο του

άρχιστρατήγου τόν άντρα της Ευστάθιο, του απέκάλυψε τόν θαυμαστό τρόπο, με τόν οποίο ο Θεός είχε διαφυλάξει και αυτήν σώα και άπειρακτη από τούς βαρβάρους.

Μετά τό τέλος του πολέμου, ο διάδοχος του Τραϊανού Άδριανός (117-138) τιμήσε τή θριαμβευτική έπιστροφή του Ευσταθίου στη Ρώμη με έπινίκιους έορτασμούς και λαμπρές ευωχίες. Κατόπιν προσκάλεσε τόν

Άγιο να προσφέρουν ευχαριστήριες σπονδες στους θεούς για τή νίκη και τήν άνεύρεση τής οικογενείας του. Άλλά ο στρατηλάτης του ουρανού Βασιλέως του άπάντησε ότι ή νίκη αυτή όφειλόταν μόνον στον Χριστό και όχι στη δύναμη τών ψευδωνύμων θεών. Η άπάντησή του έξόργισε τόν Άδριανό, ο οποίος για μία άκόμη φορά του στέρησε τούς τίτλους του και διέταξε να άπολυθεί εναντίον του Άγιου, τής γυναικός και τών

τέκνων του μεγάλο λιοντάρι στο στάδιο. Έπειδή τό θηρίο δέν τόλμησε να τούς άγγίξει, τούς έκλεισαν μέσα σε χάλκωμα κατασκευασμένο σε σχήμα βοδιού. Έκει οι Άγιοι ύμνολογώντας τήν Άγία Τριάδα παρέδωσαν εν ειρήνη τίσ ψυχές τους στον Θεό, χωρίς να καεί ούτε μία τρίχα τής κεφαλής τους. Όταν μετά από τρεις ήμέρες οι ειδωλωλάτρες άνοιξαν τό χάλκωμα και είδαν τὰ σώματα τών Άγίων σώα, άνεφώνησαν: «Μέγας ο Θεός τών Χριστιανών!» Κατη-

σχυμμένος ο Άδριανός απομακρύνθηκε από τόν τόπο, δίδοντας ευκαιρία στους χριστιανούς να πάρουν κρυφά τὰ άγια λείψανα και να τὰ ένταφιάσουν με τιμές.

(άπόσπασμα από τό βιβλίο «Νέος Συναξαριστής τής Όρθοδόξου Έκκλησίας», Έκδοση Ίνδικτος)

Ὁ ὅσιος Ἀμφιλόχιος Μακρῆς ὁ ἐν Πάτμῳ

Μέ εἰσήγηση τῆς Κανονικῆς Ἐπιτροπῆς καί ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου συμπεριελήφθη εἰς τό Ἀγιολόγιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὁ ἐν Πάτμῳ ἀσκήσας καί ἀναπτύξας μέγα πνευματικόν καί κοινωφελές ἔργον στή Δωδεκάνησα, Κρήτη καί ἄλλου Ἀρχιμανδριτῆς Ἀμφιλόχιος Μακρῆς, ὁ ὁποῖος διετέλεσε Ἡγούμενος τῆς ἱστορικῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καί Πατριαρχικός Ἐξαρχος Πάτμου. Ἐπίσης ὁ ἴδιος ἴδρυσε καί τή γυναικεία Ἱερά Μονή Εὐαγγελισμοῦ Μητρός Ἡγαπημένου στήν Πάτμο. Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή δημοσιεύουμε σύντομη βιογραφία τοῦ νεοφανοῦς Ἁγίου.

Ο ὅσιος Ἀμφιλόχιος γεννήθηκε τὸ 1889 στὸ ἱερὸ νησί τῆς Πάτμου, ἀνατράφηκε, ὑπὸ τῶν ἀειμνήστων καί θεοσεβῶν γονέων του, ἐν παιδείᾳ καί νοουθεσίᾳ Κυρίου. Συντόνισε τὴν παιδική του καρδιά μὲ τὰ ἡδύλαλα σήμαντρα καί τὶς μεγαλοπρεπεῖς καμπάνες τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Θεολόγου.

Τὸ Μάρτιο τοῦ 1906 εἰσέρχεται, ὡς δόκιμος, στὸ Μεγάλον Μοναστήρι καί στὶς 27 Αὐγούστου τοῦ ἰδίου ἔτους κείρεται μοναχὸς μὲ τὸ ὄνομα Ἀμφιλόχιος. Ἡ φιλοκαλία, τὰ ἀσκητικὰ κείμενα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καί τοῦ Ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου ἦταν τὸ ἐντρυφήμα του.

Ἐλάχιστο ἦταν τὸ φαγητὸ του, συνεχεῖς οἱ μετάνοιες, μὰ σανίδα τὸ κρεβάτι του, πρῶτος στήν ἀκολουθία, ὄρθιος στὸ στασίδι του, ὑπάκουος στοὺς γεροντάδες, εὐγενῆς στοὺς τρόπους, σεμνὸς στὸ ἦθος, ἱεροπρεπῆς στὸ ὕφος, ἀσκητικὸς στὸ φρόνημα. Τὸ 1911 μὲ λαχτάρα ἐπισκέπτεται τὸ Ἅγιον

Ὅρος.

Στὶς 23 Μαρτίου 1913 στὸ ἐρημητήριο τοῦ Ἀπολλῶ κείρεται μεγαλόσχημος μοναχὸς ἀπὸ τὸν αὐστηρὸ Πνευματικὸ, Ἱερομόναχο Μακάριο Ἀντωνιάδη. Τὸν Μάιο τοῦ 1913 γίνεται προσκυνητὴς τῶν Ἁγίων Τόπων.

Συνδέεται μετὰ ἱεροῦ συνδέσμου μὲ τὸν Ἅγιο Νεκτάριο. Μετὰ ἀπὸ ἀπόφαση τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς Μονῆς χειροτονεῖται Διάκονος καί ἐν συνεχείᾳ Πρεσβύτερος.

Ἐπηρετεῖ ὡς ἐφημέριος τῆς Μεγάλης Μονῆς, Προϊστάμενος τοῦ Προσκυνηματος τῆς Παναγίας τῆς Διασωζούσης καί τοῦ Ἱεροῦ Σπηλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως.

Τὸ 1935 ψηφίζεται, ὑπὸ τῆς Πατμακῆς Ἀδελφότητος, Καθηγούμενος καί Πατριαρχικός Ἐξαρχος Πάτμου. Τὴν ἴδια περίοδο ἀρχίζει νὰ ὀργανώνει τὸ ἱερὸ γυναικεῖο κοινόβιο τοῦ Εὐαγγελισμοῦ στήν Πάτμο. Ὁ Γέροντας Ἀμφιλόχιος Μακρῆς τῆς Πάτμου ἴδρυσε μονές, ἀνέστησε μοναστήρια, ἐξάπέστειλε ἱεραποστόλους, ἀναζωπύρωσε τὸ μυστήριον

τῆς ἐξομολογήσεως, καλλιέργησε τὴ νοερὰ προσευχή, περιέθαλψε ὄρφανά, σπούδασε παιδιά, ἐλέησε πτωχοὺς, νοουθέτησε ἰσχυροὺς, ἴδρυσε πρῶτος κατηχητικὰ σχολεῖα, προσέφερε στήν Ἐκκλησία πλειάδα πνευματικῶν του τέκνων κληρικῶν, μοναχῶν καί λαϊκῶν.

Στὶς 16 Ἀπριλίου τοῦ 1970 ἡ μακαρία του ψυχὴ, ὀλοφώτεινη καί λαμπερὴ, ἀπῆλθε ἐκ τῶν προσκαίρων καί εἰσήλθε θριαμβευτικὰ εἰς τὰς οὐρανίους μονάς.

Ἡ ἐπίσημη ἀγιοκατάταξη τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἀμφιλοχίου Μακρῆ, χαρὰς πολλῆς ἐπλήρωσε τὰ φιλόθεα καί φιλάγια τέκνα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Λεμεσοῦ

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ (1918-1937)

Μετά τή διόρθωση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου, τό 1924, ὁ Ν. Μυλωνᾶς εἶχε ν' ἀντιμετώπισει καί τό κίνημα τῶν «παλαιοημερολογητῶν», οἱ ὅποιοι, ἀντιδρώντας δυναμικά, δημιουργοῦσαν ἐπεισόδια. Μερικά τέτοια ἐπεισόδια ἀναφέρει ὁ Κ.Α. Πηλαβάκης στό βιβλίο του, Ἡ Λεμεσός σ' ἄλλους καιρούς (σσ. 240-241):

«Κωμικοτραγικά ἦταν τά ἐπεισόδια πού προκάλεσαν οἱ παλαιοημερολογίτες τόν Δεκέμβρη τοῦ 1927. Θρησκόληπτοι ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ ἀπέδωσαν τόν ἰσχυρό σεισμό τῆς 12.12.1927 σέ ὀργή τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα, γιατί δέν γιορτάστηκε τήν ἡμέρα τῆς γιορτῆς του (μέ τό παλαιό ἡμερολόγιο). Τό ἴδιο καί τήν ἐπικρατοῦσα τότε ἀνομβρία ἀπέδωσαν στήν ἀλλαγὴ τοῦ ἡμερολογίου. Πῆγαν λοιπόν στό Ζακάκι καί μετέφεραν ἀπ' ἐκεῖ στήν ἐκκλησία Καθολική τήν εἰκόνα τῆς Ἁγ. Βαρβάρας. Μέ κωδωνοκρουσίες καλοῦσαν τό λαό σέ ἐσπερινό καί λιτανεῖα. Οἱ ἱερεῖς ὁμως ἀρνήθηκαν νά συμμορφωθοῦν. Χειρότερα ἔγιναν δυό μέρες ἀργότερα – μέρα Κυριακή – ὅταν παλαιοημερολογίτες πήραν τήν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Νικολάου καί τά ἐξαπτέρυγα καί ἄρχισαν νά κατεβαίνουν στήν πόλη. Κατευθύνθηκαν στό Μητροπολιτικό Μέγαρο (κοντά στό Γυμναστήριο) “ὠροῦμενοι καί αἰσχρολογούντες καί ζητοῦντες τόν Μητροπολίτην καί τόν Ἐξαρχον. Ἐλιθοβόλουν, ἔσπασαν τά κάγκελλα, ἐνῶ ἀστυνομικοὶ παρηκολούθουν καλοκαγάθως... Ἠνάγκασαν τόν Ἐξαρχον (Νικόδημον) νά πάη στήν Ἁγία Τριάδα γιά ἐσπερινόν. Στήν ἐκκλησίαν προέβησαν σέ ἀσχημίες μέσα στό ἱερόν... Συνελήφθησαν τριάντα πρωταίτιοι, οἱ ὅποιοι ἀπελύθησαν μέ ἐγγύησιν £ 30“ (“Ἀλήθεια“, 23 Δεκεμβρίου 1927). Οἱ παλαιοημερολογίτες ἀπέκτησαν ἀργότερα δική τους ἐκκλησία στό δρό-

τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Σωφρόνιου Μιχαηλίδη

μο πρὸς τήν Ἁγία Φύλαξη».

Τό ἴδιο καί σέ ἄλλες κοινότητες, ὅπως τόν Ἄγρο ὅπου – σύμφωνα μέ ἐπιστολή τοῦ τότε προέδρου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς Νεάρχου Κληρίδη πρὸς τόν Ν. Μυλωνᾶ – ἐπικρατοῦσε ἀρκετὴ σύγχυση, ἀφοῦ ἀπὸ τούς πέντε κληρικούς τῆς κοινότητος οἱ τρεῖς ἀκολουθοῦσαν κατὰ τίς μέρες τῆς ἐφημερίας των τό «νέον» ἡμερολόγιο ἐνῶ οἱ ἄλλοι δύο τό «παλαιόν», προκαλώντας σύγχυση καί διαίρεση στὸν κόσμο.

Ὅσον ἀφορᾶ τό θρησκευτικὸ κήρυγμα στή Λεμεσό, κύριος ἱεροκήρυξ κατὰ τήν περίοδο τοῦ Ν. Μυλωνᾶ ἦταν ὁ θεολόγος-καθηγητῆς τοῦ Γυμνασίου Λεμεσοῦ (καί ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Σταυροῦ Ἱεροσολύμων) Χρῖστος Οἰκονομίδης, ὁ ὁποῖος εἶχε διοριστεῖ τό 1910 ἐπὶ Μελετίου Μεταξάκη καί συνέχισε νά ὑπηρετεῖ στήν πόλη μέχρι τό 1940. Ὁ Χρ. Οἰκονομίδης ἐξέδωσε καί βιβλίο μέ τίτλο, Κατηχητικά Διδάγματα, Λεμεσός 1920.

Τό 1928, ἑκατοστὴ ἐπέτειο τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας, ἡ Λεμεσός, μέ ἐπικεφαλῆς τόν Νικόδημο Μυλωνᾶ, πανηγύρισε μέ ἰδιαίτερη λαμπρότητα τήν ἐθνικὴ ἐπέτειο τῆς 25^{ης} Μαρτίου. Ὁ λαὸς τῆς Λεμεσοῦ ἀπέστειλε σχετικὸ ψήφισμα στὸν τότε Πρόεδρο τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, ναύαρχο Παῦλο Κουντουριώτη, στό ὁποῖο ἀναφέρονταν τά ἐξῆς:

«Ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῆς Λεμεσοῦ πανηγυρίζων σήμερον τήν ἐπέτειον τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας καί τήν ἑκατοστὴν ἐπέτειον τῆς εἰς Ἑλλάδα ἐλεύσεως τοῦ πρώτου αὐτῆς Κυβερνήτου Ἰωάννου Καποδίστρια,

ψηφίζει

α) Ἀπευθύνει χαιρετισμὸν αἰωνίας πίστεως καί ἀφοσιώσεως εἰς τήν Μητέρα Ἑλλάδα,

β) Διακηρύττει ὅτι μόνη αὐτοῦ θέλησις εἶναι ἡ Ἐνωσις μετὰ τῆς Ἑλλάδος,

γ) Διατυποί τήν ἐλπίδα ὅτι ἡ Μεγάλη Βρετανία θά ὑπακούσει εἰς τήν φωνήν τῆς δικαιοσύνης καί τοῦ καθήκοντος καί θά ἐκπληρώσῃ τήν θέλησιν τοῦ λαοῦ,

δ) Αναθέτει εἰς τόν Μητροπολίτην, τόν Δήμαρχον Λεμεσοῦ καί τοὺς βουλευτάς Λεμεσοῦ τήν ὑπογραφήν τοῦ παρόντος ψηφίσματος.

Ἐν Λεμεσῷ τῇ 25/3/1928.

Ὁ Κιτίου Νικόδημος
Ἀλέκος Ζήνων, Δήμαρ-
χος Λεμεσοῦ

Μιχάλης Ἡ.Μιχαηλί-
δης, Βουλευτής

Π.Α.Κακογιάννης,
Βουλευτής»

Ὅταν τό 1929 ἀνήλθε στήν ἐξουσία τό Ἐργατικό Κόμμα οἱ ἐλπίδες τῶν Ἑλλήνων τῆς Κύπρου ἀναπτέρωθηκαν. Τότε ὁ Ν. Μυλωνάς κάλεσε σέ σύσκεψη στήν Ἀρχιεπισκοπή τοὺς Ἑλληνες βουλευτές καί ἀπεφασίσθη νά συνταχθῇ σχετικό ὑπόμνημα, τό ὁποῖο νά ἐπιδοθῇ στόν Ἰπουργό Ἀποικίων ὑπό διμελοῦς Πρεσβείας πού θά ἐστέλλετο στό Λονδίνο. Τά μέλη τῆς Πρεσβείας ἀπετέλεσαν ὁ Κιτίου Νικόδημος καί ὁ βουλευτής Σταύρος Σταυρινάκης, οἱ ὁποῖοι ἀνεχώρησαν ἀπό τή Λάρνακα στίς 10 Σεπτεμβρίου 1929. Στό Λονδίνο συναντήθηκαν μέ τόν Ἰπουργό Ἀποικίων καί ἄλλους ἀρμοδίους, ἀλλά ἡ ἐπίσημη ἀγγλική στάση ἐξακολουθοῦσε νά εἶναι ἀρνητική.

Στίς 25 Νοεμβρίου 1929 ἡ Ἀγγλική Κυβέρνηση τῆς Κύπρου δημοσίευσε νέο Νομοσχέδιο διά τοῦ ὁποῖου ἡ στοιχειώδης Παιδεία τῆς νήσου ὑπαγόταν πλήρως στήν ἀγγλική Διοίκηση. Ὁ Νικόδημος Μυλωνάς ἐπέστρεψε ἐσπευσμένα ἀπό τό Λονδίνο (5 Δεκ. 1929), καί ἔκαμε μεγάλο ἀγώνα στό

Νομοθετικό ἐναντίον τοῦ Νομοσχεδίου, τό ὁποῖο, τελικά, ἐπεβλήθη ἀπό τοὺς Ἀγγλους. Ἔτσι, ἐνῶ μέχρι τότε ἡ εὐθύνη γιά τήν Ἐκπαίδευση ἀνήκε στίς κοινότητες καί στήν Ἐκκλησία, ἀπό τώρα οἱ δάσκαλοι θά διορίζονταν ἀπό τήν ἀποικιοκρατική Κυβέρνηση καί θά ἦσαν κυβερνητικοί ὑπάλληλοι.

Ἡ συνεργασία Κυβέρνησης καί Ἑλλήνων βουλευτῶν εἶχε γίνει πιά προβληματική, γιατί ἦταν φανερό ὅτι ἡ Ἀγγλική Κυβέρνηση δέν ἤθελε συνεργασία ἀλλά

τυφλή ὑπακοή. Γιά τό λόγο αὐτό ὁ Ν. Μυλωνάς σχημάτισε τήν πεποίθηση ὅτι κάθε ἄλλη προσπάθεια πλὴν τοῦ ἀγώνα γιά Ἐνωση, θά ἦταν ματαία. Καί πιστεύοντας ὅτι ὁ ἐνωτικός ἀγώνας ἔπρεπε νά διεξαχθῇ μέ ὀργανωμένες τίς λαϊκές δυνάμεις, προκάλεσε τήν ὑπό τῆς ἱ. Συνόδου σύγκληση στήν Ἀρχιεπισκοπή μεγάλης Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, στίς 26 Ἰανουαρίου 1930, ἡ ὁποία ἀπεφάσισε τήν ἴδρυση τῆς ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΚΥΠΡΟΥ, σκοπός τῆς ὁποίας ἦταν ἡ μεθόδευση τοῦ ἀγώνα.

Στήν ἐπόμενη βουλευτική περίοδο πού ἄρχισε μέ τίς ἐκλογές τῆς 7^{ης} Ὀκτωβρίου 1930, στίς ὁποῖες ὁ Ν. Μυλωνάς εἶχεν ἐπανεκλεγεί σχεδόν παμψηφεί, οἱ σχέσεις τῶν

Ἑλληνοκυπρίων μέ τήν ὑπό τόν Sir Ronald Storrs ἀγγλική ἀποικιοκρατική Κυβέρνηση ἐπεδεινούντο ὀλοένα καί περισσότερο. Ταυτόχρονα, καί οἱ πιέσεις τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῶν βουλευτῶν νά ἐγκαταλείψουν πλέον τό Νομοθετικό Συμβούλιο ὅπου κατεπατοῦντο τά δίκαια τοῦ Ἑλληνοκυπριακοῦ λαοῦ, αὐξάνονταν ὀλοένα καί περισσότερο. Ἡ κατάσταση γινόταν μέρα μέ τή μέρα πῶ ἐκρηκτική, γιά νά καταλήξῃ στήν ἐξέγερση τοῦ Ὀκτωβρίου 1931, στήν ὁποία ὁ Νικόδημος Μυλωνάς ἔπαιξε τόν πρωτεύοντα ρόλο.

Θεΐες Λειτουργίες καί Χοροστασίες

Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Λεμεσοῦ κ. Ἀθανασίου

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Λεμεσοῦ κ. Ἀθανάσιος τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱ. ναό Ἁγίας Ζώνης. Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Νυμφίου στόν ἱ.ναό Ἁγίων Παΐσιου Ἁγιορείτου καί Ἀρσενίου Καππαδόκου.

ΜΕΓΑΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ 2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Νυμφίου στόν ἱ.ναό Ἁγίου Σάββα Ὑψωνα.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ 5 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τῶν Ὁρῶν καί τοῦ ἑσπερινοῦ καί τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στήν Ἱερά, Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου. Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τῶν Ἁγίων Παθῶν στήν Ἱερά, Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τῶν Μεγάλων Ὁρῶν, τοῦ ἑσπερινοῦ καί τῆς Ἀποκαθλώσεως στήν Ἱερά, Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας γιά τήν ἑορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου καί ἀκολούθως τόν ὄρθρο στήν Ἱερά, Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου.

ΜΕΓΑ ΣΑΒΒΑΤΟ 7 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τῶν Ὁρῶν καί τέλεσε τόν ὄρθρο καί τή Θεία Λειτουργία στήν Ἱερά, Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ 8 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στήν Ἱερά, Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου. Κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ τοῦ Πάσχα χοροστάτησε στήν Ἱερά, Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου.

ΤΡΙΤΗ 10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λει-

τουργία στήν Ἱερά, Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου.

ΠΕΜΠΤΗ 12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στό παρεκκλήσιο τῆς Ἁγίας Ζώνης στήν Ἱερά, Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 13 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία ἐπί τῇ ἑορτῇ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς στήν Ἱερά, Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στήν Ἱερά, Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στήν Ἱερά Μονή Παναγίας Σφαλαγγιωτίσσης. Ἀκολούθως τέλεσε τήν ἐνθρόνιση τῆς ἡγουμένης Εὐγενικῆς μοναχῆς.

ΔΕΥΤΕΡΑ 23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στήν Ἱερά Μονή Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Ἀλαμάνου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Ὑποδέχθηκε τό λείψανο τῆς Ἁγίας Ὑπομονῆς στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης (Καθολικῆς).

ΣΑΒΒΑΤΟ 28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε Θεία Λειτουργία ὑπέρ τῶν τελειοφοίτων μαθητῶν στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης (Καθολικῆς).

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεΐτουργο, προϊσταμένου τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κορίνθου κ. Διονυσίου στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης (Καθολικῆς).

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λει-

Ἀπριλίου, Μαΐου καί Ἰουνίου

τουργία στόν ἱ. ναό Παναγίας Χρυσελεούσης τῆς κοινότητας Φοινικαριῶν.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 11 ΜΑΪΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱ. ναό Ἁγίου Ἐπιφανίου τῆς κοινότητας Δωροῦ.

ΣΑΒΒΑΤΟ 12 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱ. ναό Ἁγίου Ἐπιφανίου τῆς κοινότητας Ἀψιοῦς.

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱ. ναό Παναγίας Ὁδηγητρίας τῆς κοινότητας Μονιάτη.

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΜΑΪΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱ. ναό Ἁγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης τῆς κοινότητας Ἁγίου Κωνσταντίνου.

ΔΕΥΤΕΡΑ 21 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱ. ναό Ἁγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης τῆς κοινότητας Καντοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 27 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱ. ναό Ἁγίου Νικολάου Κάτω Πολεμιδιῶν.

ΔΕΥΤΕΡΑ 28 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στό Ἱερόν Ἡσυχαστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος, μετόχι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας τοῦ Μαχαιρᾶ στόν Λυθροδόνα.

ΣΑΒΒΑΤΟ 2 ΙΟΥΝΙΟΥ: Παρέστη κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στήν Ἱερά Μονή Ὁσίου Δαυίδ Εὐβοίας, κατά τήν ὁποία χοροστάτησε ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος.

ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΙΟΥΝΙΟΥ: Παρέστη συμπρο-

σευχόμενος στή Θεία Λειτουργία, πού τελέστηκε ὑπό τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱ. ναό τοῦ Αποστόλου Βαρνάβα Λεμεσοῦ.

ΔΕΥΤΕΡΑ 11 ΙΟΥΝΙΟΥ: Συμμετέσχε σε Συνοδικό καί Ἀρχιερατικό Συλλείτουργο στόν πανηγυρίζοντα ἱ. ναό Αποστόλου Βαρνάβα Λευκωσίας.

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱ. ναό Ἁγίου Νικολάου τῆς κοινότητας Ἄλασσας Λεμεσοῦ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 22 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στόν ἱ. ναό Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος Λεμεσοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στήν Ἱερά Μονή Ἁγίου Ἡρακλείδου.

Τέλεσε τά θυρανοίξια τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Θεοφάνους τοῦ Μυροβλύτου στήν Ἱερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Μέσα Ποταμοῦ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱ. ναό Αποστόλων Πέτρου καί Παύλου Λεμεσοῦ.

ΣΑΒΒΑΤΟ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱ. ναό Αποστόλων Πέτρου καί Παύλου τῆς κοινότητας Ἀσγάτας Λεμεσοῦ. Χοροστάτησε στήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ, πού τελέστηκε στό Μέλαθρον Ἀγωνιστῶν ΕΟΚΑ 1955-1959, στήν κοινότητα Παλώδιας Λεμεσοῦ.

Θεΐες Λειτουργίες καί Χοροστασίες

Θεοφιλέστατου Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ:

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κύριος Νικόλαος τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Ἀποστόλου Ἀνδρέου Χαράκη. Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ Νυμφίου στόν ιερό ναό Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου καί Ἁγίου Ἀρτεμίου.

ΜΕΓΑΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ 2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Νυμφίου στόν ιερό ναό Ἁγίου Σπυρίδωνος.

ΜΕΓΑΛΗ ΤΡΙΤΗ 3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Νυμφίου στόν ιερό ναό Ἁγίου Ἐλευθερίου.

ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ 4 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Ἱεροῦ Νιπτήρος στόν ιερό ναό Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ Μονοβόλικου.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ 5 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος. Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τῶν Ἁγίων Παθῶν στόν ιερό ναό Ἀποστόλου Ἀνδρέου Μέσα Γειτονιάς.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τῶν Μεγάλων Ὁρῶν, τοῦ Ἐσπερινοῦ καί τῆς Ἀποκαθλώσεως στόν ιερό ναό Ἁγίας Μαρίνης Καψάλου. Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Ἐπιταφίου στόν Καθεδρικό ναό Ἁγίας Νάπας.

ΜΕΓΑΛΟ ΣΑΒΒΑΤΟ 7 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Ἁγίου Μηνᾶ.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ 8 ΑΠΡΙΛΙΟΥ:

Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης (Καθολικῆς). Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἐσπερινοῦ τοῦ Πάσχα στόν ἴδιο ναό.

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Ζωοδόχου Πηγῆς (Σαΐτιωτίσης).

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεΐτουργο στήν ιερά μονή Παναγίας Σφαλαγγιωτίσης, μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐνθρόνισης τῆς νέας Ἡγουμένης Εὐγενικῆς μοναχῆς. Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἔσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ιερό ναό Ἁγίου Γεωργίου Χαβούζας.

ΔΕΥΤΕΡΑ 23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ιερό ναό Ἁγίου Γεωργίου Φραγκοῦδη.

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ Μονοβόλικου.

ΤΕΤΑΡΤΗ 2 ΜΑΪΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἔσπερινοῦ στό πανηγυρίζον παρεκκλήσιο Ἁγίας Μαύρας τῆς κοινότητας Κοιλανίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Ἁγίου Γεωργίου τῆς κοινότητας Καπηλειοῦ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 11 ΜΑΪΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἔσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ιερό ναό Ἁγίου Ἐπιφανίου τῆς κοινότητας Ἀψιούς.

Ἀπριλίου, Μαΐου καί Ἰουνίου

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἁγίου Νεκταρίου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 18 ΜΑΪΟΥ: Ὑποδέχθηκε τό πιστό ἀντίγραφο τῆς ἱερᾶς εἰκόνος τῆς Παναγίας Παραμυθίας στόν ἱερό ναό Ἁγίου Τύχωνος, τῆς ὁμώνυμης κοινότητας, τήν ὁποία μετέφερε ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μεγίστης Μονῆς Βατοπαιδίου, Ἀρχιμανδρίτης Ἐφραίμ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΜΑΪΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης τῆς κοινότητας Καντοῦ.

ΔΕΥΤΕΡΑ 21 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης τῆς κοινότητας Ἁγίου Κωνσταντίνου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 27 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Παναγίας Χρυσαιφυλιώτισσας καί στή συνέχεια χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

ΔΕΥΤΕΡΑ 28 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἁγίας Τριάδος.

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἁγίου Τύχωνος τῆς ὁμώνυμης κοινότητας.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στά ἐρείπια τῆς Βασιλικῆς στήν ἀρχαία Ἀμαθούνα.

ΣΑΒΒΑΤΟ 16 ΙΟΥΝΙΟΥ: Συγχοροστάτη-

σε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Τύχωνος τῆς ὁμώνυμης κοινότητας, μετά τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀρσινόης κ. Νεκταρίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΙΟΥΝΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεΐτουργο στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Τύχωνος τῆς ὁμώνυμης κοινότητας, προεξάρχοντος τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ταμασοῦ καί Ὁρεινῆς κ. Ἡσαΐα.

ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου τῆς κοινότητας Αὐγόρου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ: Συμμετέσχε στόν πανηγυρικό ἑσπερινό στόν παλαιό Μητροπολιτικό ναό Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου στή Βέροια, χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου Πάπα καί Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ.κ. Θεοδώρου τοῦ Β΄ στά πλαίσια τῶν ΚΔ΄ Παυλείων.

ΣΑΒΒΑΤΟ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεΐτουργο στόν παλαιό Μητροπολιτικό ναό Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου στή Βέροια, προεξάρχοντος τοῦ Μακαριωτάτου Πάπα καί Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ.κ. Θεοδώρου τοῦ Β΄ στά πλαίσια τῶν ΚΔ΄ Παυλείων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΔΡΩΜΕΝΑ

ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Μέσα σέ κλίμα κατάνυξης τελέστηκαν καί φέτος οί ακολουθίες τής Μ. Έβδομάδος καί τού Πάσχα στή Μητρόπολή μας. Άπουσιάζοντας τού Πανιερωτάτου Μητροπολίτου μας στό Άγιον Όρος, ό Θεοφιλέστατος Έπίσκοπος Αμαθούντος κ. Νικόλαος, προεξήρχε τής αναστάσιμης ακολουθίας στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης (Καθολικής), όπου πλήθος κόσμου συνέρρευσε, γιά νά άκούσει τό χαρμόσυνο άγγελμα τής Αναστάσεως τού Κυρίου μας. Τό πρωί τής Κυριακής τού Πάσχα τελέστηκε ό Μέγας Έσπερινός τού Πάσχα

χοροστατούντος τού Θεοφιλεστάτου Έπισκόπου Αμαθούντος κ. Νικολάου, μέ τή συμμετοχή ιερέων τής Μητροπολιτικής μας περιφέρειας. Τό Αναστάσιμο Ευαγγέλιο αναγνώσθηκε σέ διάφορες γλώσσες. Μετά τό πέρας τού Έσπερινού άκολούθησε λιτανεία γύρω άπό τόν ναό καί στή συνέχεια ό Θεοφιλέστατος πρόσφερε κόκκινα αυγά καί εύχήθηκε τό Χριστός Ανέστη σέ όλους τούς πιστούς.

Τὴν Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων, τελέστηκε στὴν ἱερὰ μονὴ Παναγίας Σφαλαγγιώτισσας Ἀρχιερατικὸ Συλλεΐτουργο, προεξάρχοντος τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτη μας κ. Ἀθανασίου καὶ συλλειτουργούντων τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτη Τριφυθούντος κ. Βαρνάβα καὶ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου. Στὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας πραγματοποιήθηκε ἡ ἐνθρόνιση τῆς νέας Ἡγουμένης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, Εὐγενικῆς Μοναχῆς, ἀπὸ τὸν Πανιερωτάτο Μητροπολίτη μας.

Μὲ κατάνυξη πραγματοποιήθηκε τὴν Παρασκευὴ 27 Ἀπριλίου, ἡ ὑποδοχὴ τῆς τιμίας κάρας τῆς Ὁσίας Ὑπομονῆς, ἀπὸ τὴν ἱερὰ μονὴ Ὁσίου Παταπίου στὸ Λουτράκι. Τὴν τιμία κάρα μετέφερε ὁ Σεβασμώτατος Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Διονύσιος καὶ τὴν ὑποδέχθηκε ὁ Πανιερωτάτος Μητροπολίτης μας κ. Ἀθανάσιος πλαισιούμενος ἀπὸ τὸν Θεοφιλέστατο Ἐπίσκοπο Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαο, τὸν Πρωτοσύγκελλο τῆς Μητροπόλεώς μας, Ἀρχιμ. Ἰσαάκ,

πλειάδα ιερέων, ἐπίσημους καί πλήθος πιστών. Ακολούθησε σύντομη δοξολογία, προσφώνηση τοῦ Πανιερωτάτου, ὁ ὁποῖος εὐχαρίστησε γιά τή μεγάλη εὐλογία πού μάς μετέφερε ὁ Μητροπολίτης Κορίνθου καί τέλος ἀντιφώνηση τοῦ Μητροπολίτη Κορίνθου, ὁ ὁποῖος μίλησε γιά τόν θαυμαστό βίο τῆς Ἁγίας. Ακολούθησε Ἀρχιερατική ἀγρυπνία, προΐσταμένου τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου.

Μέ παιδικά χαμόγελα, χαρούμενες φωνές, παιχνίδια, τραγούδια καί χορούς γέμισε ὁ Δημόσιος Κήπος Λεμεσοῦ τήν Κυριακή 6 Μαΐου, ἀπό τό πρωί μέχρι ἀργά τό ἀπόγευμα. Ἐκεῖ πραγματοποιήθηκε τό πανηγύρι χαρᾶς καί ἀγάπης τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων τῆς Μητροπόλεώς μας, μία ἐκδήλωση ἡ ὁποία ἔχει καταστεί θεσμός γιά τή Μητρόπόλῃ μας. Τήν ἐκδήλωση

τίμησαν μέ τήν παρουσία τους ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας κ. Ἀθανάσιος καί ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος, οἱ ὁποῖοι συναναστράφηκαν μέ τά παιδιά καί τοὺς ἀπηύθυναν τόν πατρικό τους λόγο. Ἐπίσης στό πανηγύρι παρέστη καί ὁ ἔντιμος Δήμαρχος Λεμεσοῦ κ. Νίκος Νικολαΐδης. Τά παιδιά εἶχαν τήν εὐκαιρία νά παίξουν στήν παιχνι-

δούπολη, στά φουσκωτά και στά διάφορα άλλα παιχνίδια, νά απολαύσουν τή βόλτα τους μέ τό τρενάκι και νά ζωγραφίσουν τό δικό τους σχέδιο. Τό απόγευμα παρουσιάστηκε μουσικό και καλλιτεχνικό πρόγραμμα από τά παιδιά τών Κατηχητικῶν Συνάξεων τών ἐνοριῶν τῆς Μητροπόλεως μας. Στήν ἐκδήλωση συμμετείχαν ἐκτός ἀπό τίς Κατηχητικές Συνάξεις, οἱ Ὁρθόδοξοι Ἐνοριακοί Σύνδεσμοι Γυναικῶν, τά Πολυδύναμα Κέντρα Νεολαίας τῆς Μητροπόλεως μας, ἡ Φιλόπρωχος Ἀδελφότητα και ἡ Κοινότητα Νέων.

Μέ αἰσθήματα χαράς και συγκίνησης και μέ τίς πρέπουσες τιμές, κλῆρος και λαός ὑποδέχθηκαν τό βράδυ τῆς Παρασκευῆς 18 Μαΐου, πιστό ἀντίγραφο τῆς Παναγίας Παραμυθίας ἀπό τήν ἱερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου, στήν ἔδρα τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀμαθοῦντος στόν ἅγιο Τύχωνα. Τήν ἱερά εἰκόνα προσεκόμισε ὁ Πανοσιολογιώτατος Καθηγούμενος τῆς Μονῆς, Γέροντας Ἐφραίμ, και τήν ὑποδέχθηκε ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος. Μετά τήν ὑποδοχή ἀκολούθησε δέηση στόν ἱερό ναό ἁγίου Τύχωνα και στή συνέχεια ἱερά ἀγρυπνία προΐσταμένου τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μεγίστης Μονῆς Βατοπαιδίου, Ἀρχιμ. Ἐφραίμ. Ἐπίσης τό ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου 19 Μαΐου, πραγματοποιήθηκε ἡ ὑποδοχή πιστοῦ ἀντιγράφου τῆς Παναγίας Παντάνασσας στόν ἱερό ναό

Άρχ Μιχαήλ στήν Παρεκκλησιά, τήν όποία δέχθηκε ό Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας κ. Άθανάσιος πλαισιούμενος από τόν Σεβασμώτατο Μητροπολίτη Ναϊρόμπι κ. Μακάριο καί τόν Θεοφιλέστατο Έπίσκοπο Άμαθούντος κ. Νικόλαο. Άκολούθησε Άρχιερατικός Έσπερινός στόν όποίο χοροστάτησε ό Σεβασμώτατος Μητροπολίτης Ναϊρόμπι κ. Μακάριος.

Πραγματοποιήθηκε καί φέτος μέ μεγάλη έπιτυχία ή καθιερωμένη πλέον έκδήλωση τής Φιλοπώχου Άδελφότητας τής Μητροπόλεως μας άφιερωμένη στίς άλησμόνητες πατρίδες. Έ έκδήλωση έγινε τήν Τετάρτη 30 Μαΐου, στό Κηποθέατρο Λεμεσού «Μάριος Τόκας» καί είχε ως γενικό τίτλο «Πονεμένη Ρωμοσύνη». Παρουσιάστηκε πλούσιο καλλιτεχνικό πρόγραμμα μέ παραδοσιακά τραγούδια έμπνευσμένα από τήν παράδοση τής Κωνσταντινούπολης καί τής Μ. Άσίας. Στήν έκδήλωση συμμετείχαν ό Ζαχαρίας Καρούνης, ή Τζένη Καραπατάκη, ή βυζαντινή χορωδία «Ρωμανός ό Μελωδός», ή Παραδοσιακή χορωδία «Άνατολή», υπό τή διεύθυνση του Πρωτ. Νικόλαου Λυμπουριδή, καί ή λαϊκή όρχήστρα υπό τή διεύθυνση του Βάσου Αργυρίδη. Στήν έκδήλωση παρέστησαν μεταξύ άλλων ό Θεοφιλέστατος Έπίσκοπος Άμαθούντος κ. Νικόλαος, ό έντιμος Έπουργός Παιδείας καί Πολιτισμού κ. Κώστας Χα-

μπιαούρης, ό Δήμαρχος Λεμεσού κ. Νίκος Νικολαΐδης, άλλοι Δήμαρχοι τής μείζονος Λεμεσού, Βουλευτές, Δημοτικοί Σύμβουλοι, ιερείς καί πλήθος κόσμος. Τή γενική ευθύνη τής έκδήλωσης είχε ό Πανοσιολογιώτατος Πρωτοσύγκελλος τής Μητροπόλεως μας Άρχιμ. Ίσαάκ. Έ φετινή έκδήλωση ήταν άφιερωμένη στή μνήμη του Εύριπίδη Κίμωνος.

Πανηγυρικές ακολουθίες πραγματοποιήθηκαν και φέτος με την ευκαιρία της μνήμης του αγίου Τύχωνος, Πολιούχου και προστάτου της Έπισκοπής Άμαθοῦντος. Στόν ναό του αγίου Τύχωνος, πού βρίσκεται στήν όμώνυμη κοινότητα, τό απόγευμα του Σαββάτου 16 Ίουνίου, τελέστηκε Πανηγυρικός Έσπερινός χοροστατούντος του Θεοφιλεστάτου Έπισκόπου Άρσινόης κ. Νεκταρίου και συγχοροστατούντος του Θεοφιλεστάτου Έπισκόπου Άμαθοῦντος κ. Νικολάου μέ τή συμμετοχή κληρικών τής Μητροπόλεός μας. Τήν έπομένη Κυ-

ριακή 17 Ιουνίου, τελέστηκε Αρχιερατικό Συλλείτουργο προεξάρχοντος του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ταμασού και Όρεινης κ. Ήσαΐα και συλλειτουργούντος του Θεοφιλεστάτου Έπισκόπου Αμαθούντος κ. Νικολάου και τή συμμετοχή κληρικών τής Μητροπολιτικής μας περιφέρειας. Πλήθος κόσμου συνέρρευσε κατά τή διάρκεια των ιερών ακολουθιών, γιά νά συνορτάσει και νά προσευχηθεί στόν Πολιούχο Άγιο τής Έπισκοπής Αμαθούντος.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΝΕΟΥ ΚΛΗΡΙΚΟΥ

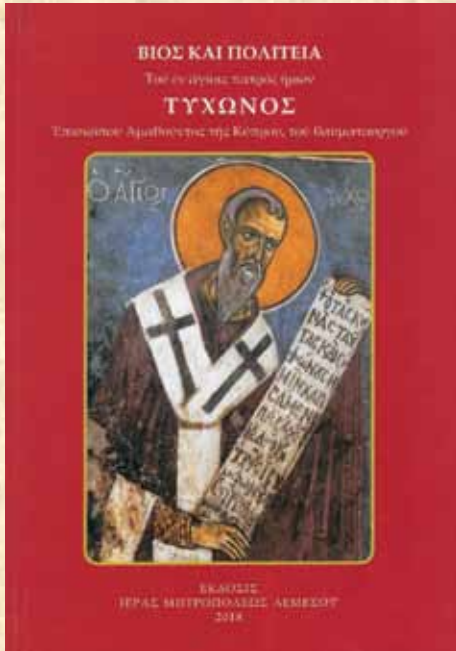
Τό Σάββατο 23 Ιουνίου, ή Άγία μας Έκκλησία τιμά και έορτάζει τή μνήμη του Άγίου Δημητριανού του διακόνου. Κατά αυτή τήν ήμέρα ό Θεοφιλέστατος λειτούργησε και κήρυξε τόν θείο λόγο στόν ιερό ναό Παναγίας Πυργώτισσας και χειροτόνησε εις Πρεσβύτερο τόν ευλαβέστατο διάκονο π. Ιωάννη Χριστοφή.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Βίος και Πολιτεία του ἑν ἁγίοις πατρός ἡμῶν Τύχωνος

Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος τῆς Κύπρου,
τοῦ θαυματουργοῦ

Μετά τήν ἐξάντληση τῆς πρώτης ἐκδοσης τοῦ βιβλίου «Βίος και Πολιτεία τοῦ ἑν ἁγίοις πατρός ἡμῶν Τύχωνος Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος τῆς Κύπρου, τοῦ θαυματουργοῦ, πού ἐκδόθηκε γιά πρώτη φορά τό 2003 ἀπό τή Μητρόπολή μας, ἐπανεκδίδεται σέ βελτιωμένη καί ἐπηξημένη ἐκδοση.

Ἡ ἐκδοση τοῦ βίου αὐτοῦ ὁ ὁποῖος γράφτηκε ἀπό τόν συμπολίτη του καί Πολιούχο ἅγιό μας Ἰωάννη τόν Ἐλεήμονα, εἶναι ὅπως σημειώνει ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας κ. Ἀθανάσιος στόν πρόλογό του, «ἐλάχιστος φόρος τιμῆς καί σεβασμοῦ πρὸς αὐτόν πού θεμελίωσε

τόν Χριστιανισμό στή Μητρόπολή μας».

Στό βιβλίο αὐτό περιγράφεται ὁ βίος τοῦ Ἁγίου μέ γλαφυρό τρόπο καί περιλαμβάνονται, ἐκτός ἀπό τήν ἀπόδοση τοῦ βίου στή νεοελληνική καί τό πρωτότυπο στήν ἀρχαία ἑλληνική γλώσσα, εἰσαγωγικά καί ἐρμηνευτικά σχόλια πάνω στόν βίο.

Ἱερός ναός Ἁγίας Ζώνης Λεμεσοῦ

Ὁ Ἱερός ναός Ἁγίας Ζώνης Λεμεσοῦ, μετά ἀπό πολύχρονη προσπάθεια, κυκλοφόρησε τό βιβλίο «Ἱερός Ναός Ἁγίας Ζώνης Λεμεσοῦ, Μία Ἱστορική Διαδρομή». Στό βιβλίο περιλαμβάνεται ἡ πολυκύμαντη ἱστορία τῆς ἐκκλησίας καί τῆς ἐνορίας ἀπό τό 1908 μέχρι καί σήμερα, καθώς καί πλούσιο φωτογραφικό ὑλικό ἀπό ὅλη αὐτή τή διαδρομή τῆς ἐνορίας μέσα ἀπό τά ἀρχεῖα τῆς ἐκκλησίας ἀλλά καί τά προσωπικά ἀρχεῖα ἐνοριτῶν. Στό βιβλίο μπορείτε νά βρεῖτε ἐπίσης τόν Παρακλητικό κανόνα καί τούς Χαιρετισμούς πρὸς τήν Ἁγία Ζώνη τῆς Παναγίας μας.

